

www.musavat.com

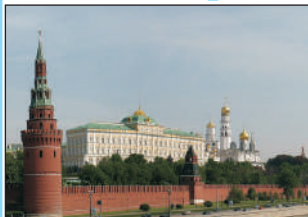
MUSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 7 fevral 2025-ci il Cümə № 23 (8633) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Moskva susarsa, Bakı buna məcbur qalacaq

Mülki təyyarənin vurulmasının məsuliyyətindən yayınma nəyə gətirib çıxaracaq?

yazısı səh.9-da

Bakının Ulan-Batorla yaxınlaşmasının səbəbləri

yazısı səh.8-də

Yeni xüsusi nümayəndə bu işləri görəcək

yazısı səh.3-də

Rusiya rok qrupu Bakıya gəlməkdən imtina edib - səbəb

yazısı səh.13-də

Azərbaycanın su ehtiyatları nə qədərdir?

yazısı səh.14-də

Paşinyan sülh sazişindən əvvəl seçki istəyir - üç əsas hədəf

yazısı səh.4-də

Trampın İranla bağlı "gah nala, gah mıxa" siyasəti

yazısı səh.11-də

Ukrayna səfiri: "Bunu heç vaxt unutmayacağıq"

yazısı səh.6-də

Gələn ay Rusiya və İranla bu sazişi imzalayırıq

yazısı səh.12-də

Instagram və TikTok-un ölkəmizdə populyarlıq səbəbi

yazısı səh.15-də

Yeddi fənn üzrə sertifikatı qərarı gözlənilir

yazısı səh.15-də

BAKİ ABŞ VƏ RUSİYANIN TƏŞKİLATLARINI RƏSMƏN BAĞLADI

USAİD-in ölkədə fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi əsas olmadığı və fəaliyyətini dayandırması barədə bildiriş ABŞ tərəfinə göndərilib; "Rossotrudniçestvo" agentliyinin də ölkə ərazisində fəaliyyətinə xitam verildi

yazısı səh.6-da

ABŞ nəsrindən Bakı-Vaşinqton münasibətləri haqda sensasion iddia

"The National Interest"-ə görə, Tramp administrasiyası İranın geosiyasi ambisiyalarını cilovlamaq üçün Azərbaycan-İsrail münasibətlərindən istifadə edə bilər - ekspertlər bu yanaşmanı inkar edirlər

yazısı səh.5-də

Maqdalena Qro

"Casusluq etmirik..." - Aİ-nin sərhəd missiyası əməllərini danır

yazısı səh.7-də

Ramiz Yunus: "Moskvanın Bakıya təzyiqləri mənasızdır"

yazısı səh.9-da

Sahil Babayev

Maliyyə Nazirliyi ləğv olunmadı - yeni nazir təsdiqləndi

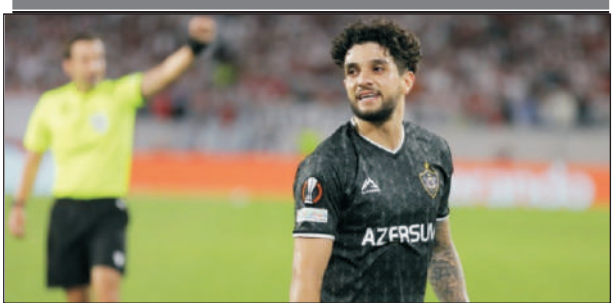
yazısı səh.3-də

Prezident minimum pensiyanın artırılmasını təsdiqləyib

Prezident İlham Əliyev “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanunu təsdiqləyib.

“Report” xəbər verir ki, yenilənmiş qanuna əsasən, bu il fevralın 1-dən Azərbaycanda minimum pensiya 280 manatdan 320 manata çatdırılıb.

Kadi “Qarabağ”a qayıtmasından danışdı

“Qarabağ”a ikinci dəfə qayıdan braziliyalı vinger Kadi Borxes Macarıstan mətbuatına qalmaqallı açıqlamalar verib. Müsahibəsində “Ferençvaroš” rəhbərliyinin və məşqçilərinin onu heyətdə görmək istəmədiyini bildirib:

“Klubun mənimlə müqaviləni ləğv etmək istəməsi sürpriz oldu. Növbəti oyuna hazırlaşırıdım, amma idman direktoru Tamas Hanyal zəng etdi və “Qarabağ”dan Julio Romao ilə dəyişdirilmək istəyib-istəmədiyimi soruşdu. Ona cavabım isə belə oldu ki, klub və mənim üçün xeyirli olacaqsız, razıyam. “Qarabağ”da Julio Romao-nun qarşılığında pul yox, məni istədi”.

O, Azərbaycana qayıtmaqdan məmnun olduğunu da sözlərinə əlavə edib: “Mən çox sevinirəm ki, mənə hörmət edilən, qiymət verilən yer deyəm. Təkcə mənə deyil, burada bütün futbolçulara inanırlar. Burada ruhumda bir dinclik, sakitlik var. İndi məşqə köklənməyin vaxtıdır ki, mən mümkün qədər tez meydana qayıda bilim. Və komandama təkcə qısa müddətdə deyil, həm də uzunmüddətli perspektivdə məqsədlərinə çatmaqda kömək edim”.

Azərbaycanda repetitorluq ləğv edilir?

Repetitorluğun birdən-birə ləğvi mümkün deyil.

Modern.az xəbər verir ki, bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən deyib. O qeyd edib ki, müəllimlərin məktəb daxilində dərstdən sonra repetitorluqla məşğul olması doğru deyil.

“Dəbə görə də repetitor yanına gedənlər var. Öz sinfində dərs dediyi uşağa dərstdən sonra da repetitorluq etmək ayıbdır. Repetitorluğun ləğvi birdən-birə aparla bilməz, mərhələli şəkildə ləğv ediləcək”.

E.Əmrullayev məktəbdaxili repetitorluq fəaliyyətini qəbul etmədiyini qeyd edib: “Nə qədər ali təhsilə dırnaqarası yalnız savadlı və ağıllılar qəbul olacaq düşüncəsi ilə baxsaq, repetitorluq qaçılmaz olacaq. Ali təhsilə giriş asanlaşdırılmalıdır. Əsas olan ali təhsili bitirmək məsələsidir. Bu gün ali təhsil almaq elə də asan deyil”.

Bütün məktəblərə telefon qadağası

Yeni tədris ilində bütün ölkə məktəblərində şagird davranış qaydalarının tətbiqi planlaşdırılır.

Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev deyib.

O qeyd edib ki, şagird davranış qaydaları 329 məktəbdə 2 tədris ili pilot olaraq tətbiq edilib. “Pilot müəssisələrdə monitorinqlər həyata keçirilib və müsbət geridönüşlər əldə edilib”, - nazir bildirib.

Qeyd edək ki, şagird davranış qaydalarına əsasən, təhsilənlərin tədris prosesi zamanı xüsusi hallar istisna olmaqla, telefon və digər ağıllı cihazlardan istifadəsi qadağan olunub.

Pensiya artımları bu qayda ilə hesablanacaq

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı “Əmək pensiyalarının indeksləşdirilməsi haqqında” Sərəncamla bütün pensiyalar indeksləşdirilərək artırılıb.

Qanunvericiliyə əsasən, vahid indeksasiya sistemi bütün əmək pensiyası alan vətəndaşların pensiya məbləğlərinin hər il yanvar ayında əvvəlki il üzrə orta aylıq əmək haqqındakı artım faizinə uyğun artırılmasını nəzərdə tutur. Bu zaman indeksləşdirmə pensiya məbləğinə tam olaraq şamil edilərək artım hesablanır.

İqtisadçı deputat Vüqar Bayramov artımın hesablanma formulunu açıqlayıb: “Pen-

siya məbləği X İndeksasiya faizi = Artırılmış məbləğ. Məsələn, pensiyası 550 manat olan vətəndaşımız üçün artım faizi belə hesablanacaq: 550 manat X 8.1% = 44.55. Yeni vətəndaşımızın pensiya məbləği artımdan sonra 594.55 manat olacaq. Və ya 400 manat pensiya alan vətəndaşımız üçün artım belə hesablanır: 400 manat X 8.1% = 32.4 manat. Bu halda yeni pensiya məbləği 432.4 manat olacaq. Yeni məbləğindən asılı

olmayaraq hər bir pensiya tam olaraq indeksasiya faizi nəzərə alınmaqla artırılacaq.

Qeyd edək ki, indeksləşdirmə bütün növ əmək pensiyalarına şamil olunur. “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunun 4-cü maddəsinə əsasən, əmək pensiyalarının 3 növü təsbit olunub. Bunlar yaşa görə əmək pensiyası, əlilliyə görə əmək pensiyası və ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyasıdır. Deməli, vətəndaşımız növündən asılı olmayaraq əmək pensiyası alırsa, onun pensiya məbləğinə artım hesablanacaq”.

Biznes kreditlərinə görə subsidiya müddəti artırılıb

“İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında” 29 noyabr 2017-ci il tarixli və “İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə əlavə tədbirlər haqqında” 1 may 2018-ci il tarixli fərmanlarına dəyişiklik edib.

“Report” xəbər verir ki, bununla bağlı dövlət başçısı yeni fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, Azərbaycanda sahibkarların 2018-ci il yanvarın 1-dən 2026-cı il dekabrın 31-nə qədər banklardan manatla aldığı kreditlərə hesablanmış faizlərə görə subsidiya veriləcək. İndiyə qədər subsidiyanın verilmə müddəti ötən ilin sonuna qədər alınmış kreditləri əhatə edirdi.

Subsidiyanı İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu ödəyir.

Bundan başqa, fərmana görə, bundan sonra kredit hesabatına əsasən, borcunun kredit sifariş tarixinə və yaxud zəmanətin verilməsi tarixinə kredit öhdəlikləri üzrə 30 gündən artıq gecikməsi olduqda və yaxud son bir il ərzində qeyri-ışlək kredit statusu almış kredit borcu olduqda onun öhdəliklərinə zəmanət verilməyəcək. İndiyə qədər bu müddət 60 gün idi.

Hansı plastik cərrahlara lisenziya verilməyib?

Plastik cərrahların peşə fəaliyyətinin qanuni əsaslarının yoxlanılmasına başlanılıb. Bu barədə Baş Prokurorluq və Səhiyyə Nazirliyinin birgə müraciətində bildirilir.

“Son günlər müxtəlif media vasitələrində ölkədə ayrı-ayrı plastik cərrahların praktik tibb fəaliyyəti ilə məşğul olmasına icazə verən sertifikatı şəhadətnamələrinin ləğv olunması ilə bağlı məlumatlar yayılır.

Xəbər verdiyimiz kimi, vətəndaşlardan daxil olan çoxsaylı şikayətləri nəzərə alaraq, ölkə ərazisində praktik tibb fəaliyyəti ilə məşğul olan plastik cərrahların peşə fəaliyyətinin qanuni əsaslarının yoxlanılmasına başlanılıb.

Bu məqsədlə, Səhiyyə Nazirliyində Baş Prokurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyinin səlahiyyətli nümayəndələrindən ibarət Xüsusi Təftiş Komissiyası yaradılıb.

Hazırda Xüsusi Təftiş Komissiyası təqdim olunan sənədlərin fər-di qaydada yoxlanılmasını aparır.

Komissiya işini yekunlaşdırdıqdan sonra qəbul edilən qərar barədə ətraflı məlumat veriləcək. İctimaiyyət üçün həssas olan məsələyə məsuliyyəti yanaşmağı, komissiya işinin nəticələrini gözləməyi tövsiyə edir və bu mövzuya diqqətli yanaşmağa çağırırıq”, - məlumatda qeyd olunur.

Ədəbiyyat fənni rus bölməsində belə tədris olunacaq

Azərbaycan ədəbiyyatı fənnini də rus bölməsində ana dilində tədris etməyə hazırlaşırıq. Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən deyib.

“Azərbaycan məktəbində dövlət hesabına təhsil alan şəxs Azərbaycan dilini mükəmməl bilməlidir”, - deyə nazir vurğulayıb.

Kolleclərdə müəllimlik ixtisası ləğv olunur

Kolleclərdə müəllimlik ixtisası tədricən ləğv ediləcək.

Bunu AzTV-yə açıqlamasında elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev bildirib. Nazirin sözlərinə görə, bu addım müəllimlik peşəsində rəqabətliyi artıracaq.

“Kolleclərdə bəzi fənlər üzrə hazırlıq onsuz da aparılırdı. Məsələn, kimya, fizika, biologiya və riyaziyyat müəllimləri ali təhsil müəssisələrində hazırlanırdı. Kolleclərdə isə, əsasən, ibtidai sinif, musiqi, təsviri incəsənət və digər fənn müəllimləri hazırlanırdı”, - deyə nazir qeyd edib.

O bildirib ki, kolleclərdə, əsasən, ibtidai sinif və məktəbəqədər təhsil üzrə müəllim hazırlığı məhdudlaşdırılacaq.

Şuşa xəstəxanası açılışa hazırdır

İşğaldan azad edilən ərazilərdə digər sahələrlə yanaşı, tibb və səhiyyə xidmətlərinin təşkili üçün də genişmiqyaslı işlər həyata keçirilir. Belə layihələrdən biri təməli 2021-ci il noyabrın 7-də Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə qoyulan 90 çarpayılıq Şuşa Rayon Mərkəzi Xəstəxanasıdır.

Modern.az “AzərTAC”-a istinadən xəbər verir ki, Şuşa Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının tikildiyi ərazidə olub, inşaat işləri ilə maraqlanıb.

Layihə rəhbəri Cəlal Əfəndiyev bildirib ki, 3,7 hektara yaxın sahədə inşa edilən xəstəxana binası 4-ü dördmərtəbəli, 2-si isə birmərtəbəli olmaqla, 6 korpusdan ibarətdir. Əsas xəstəxana binası 50 çarpayılıq, Reabilitasiya Mərkəzi isə 40 çarpayılıqdır. Xəstəxananın tikintisində son tamamlanma işləri yekunlaşmaq üzrədir. Səhiyyə ocağında təmizlik işləri aparılır, avadanlıqların quraşdırılması davam edir.

Muxtar Babayevin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi təyin edilməsi ona beynəlxalq danışıqlarda və müxtəlif xüsusi missiyalarda iştirak etməyə imkan verəcək. Yeri gəlmişkən, M.Babayevin Prezidentin İqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi təyin olunması ilə Azərbaycan Prezidentinin nümayəndələrinin sayı 10-a çatıb.

10 xüsusi nümayəndənin ikisi xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndə statusu daşıyır: Elçin Əmirbəyov və Xələf Xələfov.

Fuad Nəcəfli Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi kimi fəaliyyət göstərir.

Prezidentin xüsusi nümayəndələri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə də mövcuddur: Şuşa rayonunda Aydın Kərimov, Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Emin Hüseynov, Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Elçin Yusubov, Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Vahid Hacıyev, Laçın rayonunda Məsim Məmmədov, Kəlbəcər rayonunda Bəşir Hacıyev.

Yada salmaq ki, beynəlxalq iqlim sazişi 2015-ci ildə Parisdə hazırlanıb və 200-ə yaxın ölkə tərəfindən ratifikasiya olunub. Bundan sonra BMT-də daxil, bir sıra təşkilatlarda və dövlətlərdə belə bir post təsis edilib. 2024-cü il mayın 15-də Rusiya prezidenti Vladimir Putin öz köməkçisi Ruslan Edelgeriyevi iqlim məsələləri üzrə xüsusi nümayəndə təyin edib. ABŞ prezidentinin iqlim üzrə xüsusi elçisi vəzifəsini 2021-ci ildən Con Kerri tutur. 2023-cü ildə ATƏT PA-nın sədri Pia Kauma (Finlandiya) Pere Xuan Ponsu (İspaniya) iqlim dəyişikliyi üzrə xüsusi nümayəndə təyin edib.

İqlim dəyişikliyi təhlükəsi global siyasi və iqtisadi kontekstdən asılı olmayaraq aktual olaraq qalır və ötən il COP29-a ev sahibliyi etmiş Azərbaycan üçün iqlim gün-

dəliyi ilə bağlı məsələlər onun beynəlxalq siyasətinin önündə durur. Ölkəmiz "yaşıl enerji"nin təşviqi istiqamətində atdığı addımlarla yanaşı, iqlimin tənzimlənməsi sahəsində öz öhdəliklərini həmişə yerinə yetirib. Bu gün iqlim problemi beynəlxalq əməkdaşlığın əzəmətli sahələrindən biridir. Azərbaycan hesab edir ki, problemin global xarakterini nəzərə alaraq, iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma üzrə vahid siyasətin birgə müzakirəsi beynəlxalq əməkdaşlığın strateji əhəmiyyətli sahəsidir.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, hazırda ətraf mühit problemləri və yaşıl transformasiya dünyanın əsas global çağırışlarından biridir. İqlim dəyişikliyi, ekosistemlərin tənzimlənməsi, biomüxtəlifliyin azalması və dayanıqlı resurs istifadəsi kimi məsələlər ölkələrin iqtisadi və sosial siyasətinə ciddi təsir göstərir. Bunun fonunda, yaşıl transformasiya həm texnoloji, həm də iqtisadi baxımdan yeni imkanlar yaradır. Bir çox ölkələr bərpa olunan enerji mənbələrinə keçid, ekoloji standartların sərtləşdirilməsi və karbon neytrallığı hədəfləri ilə bağlı ciddi addımlar atırlar. Eyni zamanda "yaşıl maliyyə" və "dövri iqtisadiyyat" kimi anlayışlar daha çox ön plana çıxır. Digər tərəfdən, COP29-a ev sahibliyi etməsi ölkəmizi iqlim diplomatiyasında daha fəal oyunçuya çevirir və yaşıl transformasiya istiqamətində konkret addımların atılmasını zəruri edir.

Xüsusilə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə "yaşıl enerji zonası"nın yaradılması

Yeni xüsusi nümayəndə bu işləri görəcək

Deputat: "Muxtar Babayevin bu təyinatı dövlətimizin global iqlim məsələlərinə xüsusi diqqətinin ifadəsidir"

dəstəyini verir. Ötən ilin noyabrında COP29-a ev sahibliyi etmiş Azərbaycan üçün iqlim gündəliyi ilə bağlı məsələlər onun beynəlxalq müstəvidə siyasətinin ön sıralarında dayanır. Ölkəmiz yaşıl enerjinin təşviqi istiqamətində atdığı addımlarla yanaşı, iqlimin tənzimlənməsi sahəsində öz öhdəliklərini həmişə yerinə yetirib".

Millət vəkili **nin sözlərinə görə, problemin global xarakterini nəzərə alaraq, iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma üzrə vahid siyasətin birgə müzakirəsi beynəlxalq əməkdaşlığın strateji əhəmiyyətli sahəsidir:** "Muxtar Babayevin Azərbaycan Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi təyin edilməsi də dövlətimizin global iqlim məsələlərinə xüsusi diqqətinin ifadəsidir. Nəzərə alaq ki, belə bir təyinat digər dövlətlərin və beynəlxalq təşkilatların təcrübəsində mövcuddur. Digər tərəfdən, iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə beynəlxalq ictimaiyyət üçün aktual problem və çağırış olaraq qalır. Bu mənada, belə bir təyinat beynəlxalq tədbirlərdə və danışıqlarda ölkəmizin təmsilçiliyi üçün vacibdir".

Qafqaz MİRƏYİQ, "Yeni Müsavat"

və külək-günəş enerjisinə investisiyaların artırılması Azərbaycanın 2050-ci ilə qədər karbon neytrallığı hədəflərinə çatmaq üçün əsas strategiyalarından biridir. COP29 çərçivəsində iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə üçün maliyyə resurslarının səfərbər edilməsi, inkişaf etməkdə olan ölkələrin dəstəklənməsi və texnologiya transferinin sürətləndirilməsi əsas müzakirə mövzularındandır. Azərbaycan COP29 vasitəsilə iqlim məsələlərində global dialoqun önündə olmaq və beynəlxalq əməkdaşlıq üçün platforma yarat-

maq imkanına sahibdir. Bu, ölkəmizin iqtisadi-siyasi mövqelərinin güclənməsinə də təsir edəcək. Su ehtiyatlarının səmərəli idarə olunması, torpaqların deqradasiyasının qarşısının alınması və ekosistemlərin qorunması sahəsində daha fəal tədbirlər görülməsi vacibdir. Azərbaycanın bu məsələlərdə aktiv mövqedə olması ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu artırmaqla yanaşı, milli iqtisadiyyatın davamlı inkişafına da töhfə verəcək.

Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin sədr müavini

Fatma Yıldırım **mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bildirib:** "Hazırda dünyada əsas global çağırışlardan biri ətraf mühit problemləri, yaşıl transformasiyalarla bağlıdır. İqlim dəyişikliyi təhlükəsi global siyasi və iqtisadi kontekstdən asılı olmayaraq aktual olaraq qalır. Beynəlxalq iqlim sazişi 2015-ci ildə Parisdə hazırlanıb və 200-ə yaxın ölkə tərəfindən ratifikasiya olunub. Bu ölkələr global iqlim dəyişikliyinə qarşısını almaq üçün tədbirlər görməyə razılaşıblar. Ölkəmiz də bu mühüm çağırışa son dərəcə həssaslıqla yanaşır və gördüyü tədbirlərlə global həmrəyliyə

Samir Şərifovun yerinə təyinat

Maliyyə Nazirliyinin ləğv olunacağı iddiaları təsdiqlənmədi

Sahil Babayev əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri vəzifəsindən azad edilib və maliyyə naziri təyin edilib. Bu barədə Prezident İlham Əliyev fevralın 6-da müvafiq sərəncam imzalayıb. Yada salmaq ki, yanvarın 10-da maliyyə naziri Samir Şərifov maliyyə naziri vəzifəsindən azad edilərək baş nazirin müavini təyin edilib. O, 2006-cı ildən Maliyyə Nazirliyinə rəhbərlik edirdi. Samir Şərifovun yerinə kimin təyin ediləcəyi maraqla gözlənilirdi.

Çünki iddia vardı ki, Maliyyə Nazirliyi Dövlət Gömrük Komitəsi və Vergi Xidməti ilə yeni yaradılacaq qurumda birləşə bilər. Ölkənin fiskal və maliyyə siyasətinə nəzarət edəcək yeni qurumun hətta Milli Gəlirlərə Nəzarət Depar-

tamenti və ya Dövlət Gəlirlər Komitəsi adlandırılacağı da deyilirdi. İddia olunurdu ki, bu qurumların ayrı-ayrılıqda fəaliyyəti büdcə proqnozlaşdırılmasında, eləcə də tərtibatında müəyyən çətinliklər yaradır.

Bəzi ekspertlərə görə, dünya bazarında neftin qiymətinin azalması dövlət büdcəsinin əsas gəlir mənbəyinin neft və qaz sektoruna bağlı olduğu bir ölkə üçün böyük bir çağırışdır. Azərbaycan yeni maliyyə nazirinin qarşısında duran əsas çağırışlardan biri büdcə siyasətinin dəyişən iqtisadi şəraitə uyğunlaşdırılmasıdır. Yeni maliyyə naziri büdcə siyasətini daha çevik, balanslı və uzunmüddətli inkişafı dəstəkləyəcək şəkildə qurmalıdır. Yeni maliyyə naziri üçün Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafını təmin edəcək yeni

büdcə siyasətinin formalaşdırılması çox önəmlidir. Neft gəlirlərinin azalması və iqtisadi böhran şəraitində büdcə siyasətinin tarazlaşdırılması ilə Azərbaycan Respublikasının inkişafı mühüm prioritetlərdir.

Sahil Babayev 1980-ci ildə anadan olub. 2000-ci ildə Bakı Dövlət Universitetində "Beynəlxalq hüquq və beynəlxalq münasibətlər" sahəsi üzrə bakalavr, 2002-ci ildə isə magistr dərəcəsi alıb. Hüquq üzrə fəlsəfə doktorudur. 1999-2006-cı illərdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Xarici Sərmayələr İdarəsinin baş müfəssisi və şöbə rəisi vəzifələrində çalışıb.

2006-2009-cu illərdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədr müavini-nin köməkçisi vəzifəsində işləyib.

2009-cu ildən İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Xarici investisiyalar və yardımların əlaqələndirilməsi şöbəsinin müdiri, 2011-ci ildən isə Beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq şö-

bəsinin müdiri vəzifəsində işləyib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 mart 2014-cü il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyat və sənaye nazirinin müavini, 30 yanvar 2016-cı il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat nazirinin müavini vəzifəsinə təyin edilib.

2018-ci ildə isə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Sahil Rafiq oğlu Babayev yeni kabinetdə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri təyin edilib.

Ailəlidir, 1 övladı var.

Yada salmaq ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev də vəzifəsindən azad edilərək Prezidentin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi təyin olunub. Hələ ki nə yeni əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri, nə də ekologiya və təbii sərvətlər naziri təyin edilməyib.

Qafqaz MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Ermənistanın hakim “Mülki müqavilə” partiyası növbədənəkar parlament seçkilərinə hazırlaşır. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu barədə “İrəvanq” qəzeti partiya mənbələrinə istinadən məlumat yayıb.

Erməni mediasındakı materialda qeyd olunur ki, baş nazir Nikol Paşinyan özü bunu bir neçə silahdaşına dolayısı ilə deyib. Paşinyan bildirib ki, onlar fəvqəladə hallarda hakimiyyəti istənilən an əldə saxlamağa hazır olmalıdırlar. “O, hətta ən pis halda seçki siyahısına şəxsən rəhbərlik etməyəcəyinə, tək “öz” adamının olmasına işarə edib. Hakim partiya üzvləri bu xəbərdən şoka düşüblər və kuluarlarda narahatlıqlarını ifadə edərək liderlərinin kimi “qurban” verə biləcəyini sual ediblər”, - nəşr qeyd edir. Marafı bu ki, daha əvvəl Paşinyan İctimai Televiziya müsaibəsində hakimiyyətin növbədənəkar seçkilər keçirməyi planlaşdırmadığını bildirmişdi.

Bəllidir ki, Paşinyanın ölkədəki reytingi əvvəlki kimi yüksək deyil. Xüsusən də son aylar onun reytingi xeyli aşağı düşüb. Ancaq buna baxmayaraq, rusiyapərəst müxalifətlə müqayisədə Paşinyan və komandası üstün mövqedədir. Bunun da bir sıra obyektiv və subyektiv səbəbi var. Obyektiv səbəb odur ki, Qarabağın 30 il işğal altında saxlanması ermənilərə xoşbəxtlik gətirmədi. Əksinə, Ermənistanı iqtisadi baxımdan təcrid etdi, ölkədən miqrasiya sürətləndi. Subyektiv səbəb odur ki, erməni cəmiyyətinin yaddaşında “Qarabağ klani”nin 20 illik hakimiyyəti korrupsiya və talançılıqla qalıb. Onlar hakimiyyətə gəlsələr belə, yeni heç nə təqdim edə bilməyəcəklər. Ən başlıcası isə Qarabağı bir də işğal edə bilməyəcəklər. Erməni cəmiyyəti də bunun fərqindədir. O zaman Paşinyan nədən ehtiyat edir? Paşinyan ehtiyat edir ki, hakimiyyətə gəlməzdən əvvəl verdiyi populist vədlər bir gün onun özünə qarşı çevriləcək. Yeni həmin vədləri yerinə yetirmədiyi üçün cəmiyyət ondan hesabat tələb edəcək. Paşinyan parlament müxalifətindən ehtiyat edir. Çünki Rusiyaya bağlı olan bu qüvvələr onun üçün təhlükədir. Paşinyan istəyir ki, növbəti seçkidə parlament müxalifəti Qərbe yaxın olsun. Çünki bu, onun üçün daha uyğundur, nəinki indiki revanşist qüvvələr. Ola bilsin ki, Azərbaycanla sülh sazişi imzalamazdan əvvəl yeni komanda formalaşdırmaq istəyir. Hazırda bunun üçün müəyyən mühit var. Məsələ ondadır ki, Ermənistan Rusiyaya qarşı tətbiq olunan sanksiyalardan yaxşıca qa-

zanıb. Rusiyanın sanksiyalarına məruz qalan onlarla şirkəti ofis və qeydiyyatlarını Ermənistanla köçürüb rahatca işləyirlər. Bütün bunlar iqtisadi baxımdan Ermənistanla fayda verir. Ola bilər Paşinyan bu amildən çıxış edərək əmindir ki, seçkiləri udacaq. O səbəbdən növbədənəkar seçkilərə gedə bilər. Çünki bu gün olan əlverişli məqam növbəti il olmaya bilər.

Belə görünür ki, N. Paşinyan sülh müzakirələrini uzatmaqla həm də hakimiyyətlə bağlı planlarını rahat şəkildə həyata keçirmək, kreslosunda növbəti müddət üçün möhkəmlənmək istəyir. Gedışat nə vəd edir, Paşinyan istədiklərinə nail ola, “bir əldə iki qarpız tuta” biləcəkmə? Müşahidələr və Ermənistanın ötən illərdəki təcrübəsi onu deyir ki, Nikol Paşinyanın planları öz başında çatlaya bilər, revanşistlərin terroruna məruz qala, yaxud hakimiyyətdən devrilməklə siyasi ömrünə balta çalına bilər.

Ekspertlərin bu mövzu ilə bağlı yanaşmaları fərqlidir. Deputat Sahib Aliyev “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, Ermənistanda hələ bu il parlament seçkisini qaçılmaz edən hər hansı proses getmir: “Buna ehtiyac duyulub-duyulmayacağını Avropa Birliyinə üzlüklə bağlı başlanılan oyunun necə davam etdiriləcəyi və ona verilən reaksiyalar göstərəcək. Paşinyan hazırda yeni seçki yox, Donald Trampa çıxış tapmaq peşindədir”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Nikol Paşinyan reytinginin aşağı düşdüyünün fərqindədir: “Ona görə də Ermənistanın baş nazirinin belə vəziyyətdə növbədənəkar parlament seçkiləri barədə qərar verməsinin müəyyən riskləri var. Eyni zamanda müxalifət də zəifdir və erməni cəmiyyətinin radikal müxalifətlə etibar yoxdur. Bu səbəbdən erməni cəmiyyəti pislə (Paşinyan) ən pis (radikal müxalifət) arasında seçim edərsə, yenə birinciye üstünlük verəcək. Paşinyan bu amildən istifadə etmək üçün çalışa bilər. Yeni nə qədər ki, erməni cəmiyyətində müxalifətə inam yoxdur, Paşinyan erkən parlament seçkiləri vasitəsilə mövqeyini gücləndirmək istəyə bilər”. **Bununla belə, E.Şahinoğlu hesab edir ki, Paşinyan erkən parlament seçkisi**

Paşinyan sülh sazişindən əvvəl seçki istəyir - üç əsas hədəf

Ermənistan hakimiyyətinin Qərbin təsiri altında həyata keçirdiyi siyasət bölgəyə yaxşı heç nə vəd etmir; baş nazirin planları öz başında çatlaya bilər; **xəbərdarlıq:** “Belə vəziyyətdə növbədənəkar parlament seçkiləri barədə qərar verilməsinin müəyyən riskləri var”

barədə düşünürsə, tələsməlidir: “Çünki vaxt onun əleyhinə işləyə bilər. Paşinyan erkən parlament seçkiləri ilə yanaşı, konstitusiyanın dəyişdirilməsini də referendumla çıxarmalı və əsas qanundan Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarını əks etdirən bəndləri çıxarmalıdır. Bu halda Paşinyan Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmağa biləcək”.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin baş mütəxəssisi, siyasi ekspert Tural İsmayilov öncə vurğuladı ki, Ermənistan normal ölkə deyil: “Rəsmi İrəvanın bütün fəaliyyət və missiyası regionda gərginlik yaratmaq, provokasiyaları artırmaqdır. Bu isə Azərbaycanla daha çox Ermənistanın özünə problem yaradır. Ermənistanın qarşısına Azərbaycan dəqiq və aydın xətt qoyub: sülh müqaviləsinin imzalanması. Bu müqavilə Ermənistanın düşdüyü ağır iqtisadi və siyasi bataqlıqdan çıxmasına səbəb ola bilər. Çünki Azərbaycanla sülh birmənalı olaraq Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin yaxşılaşması və sərhədlərinin açılması deməkdir”. **T.İsmayilov qeyd etdi ki, Ermənistan bütün bu situasiyaları və reallıqları dəyərləndirmək gücündə**

olan bir ölkə deyil: “Ermənistanın faşizm ölkə hakimiyyəti tərəfindən də qarşısı alınmayan bir prosesə çevrilib. Nikol Paşinyan və Ararat Mirzoyanın mətbuatı verdiyi sonuncu müsahibədə açıq-aydın görmək olur ki, Ermənistan tərəfinin reallıq hissi tamamilə yox olub. Qarşıda Ermənistan üçün tək bir yol var: o da qalib tərəf kimi öz torpaqlarını işğaldan azad edən Azərbaycanın sülh çağırışlarına cavab vermək”. **Siyasi şərhçi dövlət başçımızın xəbərdarlığını da xatırladı:** “Prezident İlham Əliyev yerli mətbuatı verdiyi müsahibədə vurğuladı ki, “Sülh bizdən çox, Ermənistanla lazımdır”. Bəli, Ermənistanın əlində heç bir şans qalmayıb. Bu ölkə ya Azərbaycanın sülh müqaviləsinə dəkliflərini qəbul edəcək, ya da ümumiyyətlə çıxılmaz vəziyyətdə qalacaq. Odur ki, seçim şansı Ermənistanındır. Xaricdəki havadarları tərəfindən silahlanıb, Azərbaycan əleyhinə provokasiyanın icraçısı olmaqdan artıq vaz keçməlidir. Paşinyan seçkilərdə uğurlu nəticə qazanmaq istəyirsə, daha adekvat addımlar atmalıdır. Əks halda, gələn il onun üçün çətin olacaq”.

■ **E.PAŞASOY, “Yeni Müsavat”**

“Əsrlərlə müstəqil erməni dövləti olmayıb”

Vaşinqtonda keçirilən Dini Eticaad Azadlığı Sammitindəki çıxışında Ermənistanın baş naziri belə deyib

Əsrlərlə ermənilərin müstəqil dövləti olmayıb. Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu Vaşinqtonda keçirilən Dini Eticaad Azadlığı Sammitindəki çıxışında Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan deyib.

“Uzun müddət, bir neçə əsr ərzində Ermənistanın müstəqil dövlətçiliyi olmayıb. Biz müstəqilliyimizi 30 il bundan əvvəl qurmağa başlamışıq”, - baş nazir bildirib.

Paşinyan onu da deyib ki, dini tolerantlıq Cənubi Qafqaz regionunun sabitliyi üçün vacibdir: “Regional münasibətlər baxımından dörd qonşu ölkədən üçündə - Azərbaycan, Türkiyə və İranda əhalinin əksəriyyəti müsəlmandır. Digər qonşumuz olan Gürcüstanda isə əsasən xristianlar, böyük müsəlman icması var. Bu, dini tolerantlığın regionumuzun sabitliyi üçün nə qədər vacib olduğunu göstərir.

Xoşbəxtlikdən, siyasi və etnik fərqliliklərə baxmayaraq, regionda yaxşı dini dözümlülük və hörmət ənənəsi var və bu, Cənubi Qafqazda davamlı sülh və sabitliyi daha real edir. Biz regional mübahisələrimizi regional dialoqa çevirəcəyimizə ümid edirik və dini azadlıq bunu reallaşdırmağa biləcək vasitələrdən biridir”.

Yeri gəlmişkən, Paşinyan və ətrafının dini tədbirdə iştirakı haqda erməni mediasında silsilə yazılar dərc edilir. “Ermənistan hakimiyyəti bir tərəfdən Erməni Apostol Kilsəsini hədəf alır, ona qarşı təzyiqlər göstərir, digər tərəfdən isə dövlət büdcəsindən böyük vəsait ayıraraq, baş nazir Nikol Paşinyanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini ABŞ-da dini tədbirə göndərir”. Bunu yerli “Joxovurd” qəzeti yazıb.

“Baş nazirin bu tədbirdə iştirak etməsi başadüşüldür, lakin özünü açıq şəkildə ateist elan etmiş deputat Arsen Torosyanın orada olması ciddi suallar doğurur. Torosyan bir vaxtlar açıq şəkildə “Mən ateistəm, sualınız var?” deyərək, İncili sadəcə bir kitab adlandırıb və onu Şarl Perronun nağılları ilə müqayisə edib. Bəs Torosyan hansı məntiqə əsasən dini tədbirdə iştirak etmək üçün Vaşinqtona göndərilib? Bu, inanclı insanlara istehza, ABŞ-a hörmətsizlik, yoxsa öz prinsiplərinə zidd davranışdır? Marafıdır ki, Torosyanın ABŞ-a səfəri dövlət büdcəsi hesabına həyata keçirilib. Onun bütün xərcləri - gündəlik təminat, yaşayış və aviabilet xərcləri tam şəkildə kompensasiya olunub”, - deyərək yazıda qeyd olunub.

“Bakı Vaşinqtonun yeni müttəfiqinə çevrilə bilər”. “Yeni MİSAVAT”ın xəbərinə görə, bu barədə “The National Interest” nəşrinin məqaləsində bildirilir. Nəşr yazır ki, İsrail və mötədil sünni ərəb dövlətləri arasında “İbrahim Razılaşması” regional təhlükəsizlik arxitekturasının həyatı və zəruri komponenti olsa da, təkbəşinə qeyri-kafidir.

Buna görə Tramp administrasiyası güc vasitəsilə sülhə nail olmaq üçün dostlarını və müttəfiqlərini toplamaq olacaq. Nəşr onu da qeyd edir ki, bu məsələdə Azərbaycanın oynaya biləcəyi rolunu tanımaq üçün çox uzağa getmək lazım deyil. Azərbaycan İranla əhəmiyyətli sərhədi olan müsəlmanların çoxluq təşkil etdiyi ölkədir. Bu ölkə İranı şimal-cənub ticarət dəhlizini fəal şəkildə inkişaf etdirən Rusiyadan ayırır. Bakı Limanı həm də Mərkəzi Asiyadan Şərq-Qərb ticarəti üçün əsas ticarət qapısıdır.

2020-ci ildə Qarabağ müharibəsində Ermənistan üzərində qələbə qazandıqdan sonra Azərbaycan özünü getdikcə yüksələn orta güc kimi görür. Bakı hələ də İrəvanla münasibətdən sonra ni-

ABŞ nəşrindən Bakı-Vaşinqton münasibətləri haqda sensasion iddia

“The National Interest”ə görə, Tramp administrasiyası İranın geosiyasi ambisiyalarını cilovlamaq üçün Azərbaycan-İsrail münasibətlərindən istifadə edə bilər - ekspertlər bu yanaşmanı inkar edirlər

texnikanın əsas tədarükçüsüdür. Ekspansionist İrandan gələn ortaq təhlükəni bölüşən iki ölkə İslam Respublikasının regionda güc proyeksiyası cəhdlərinə qarşı çıxmaq üçün xüsusilə kəşfiyyat məlumatlarının mübadiləsində yaxın tərəfdaşlığı qoruyub saxlayıb.

Əsas məqam odur ki, boru kəmərinin İsrailə neft tədarükü Qəzzada on beş ay davam edən müharibə boyu fasiləsiz davam edib. Bu, qismən Türkiyənin daxildən gələn ictimai təzyiqlərə müqavimət göstərməsi ilə

sonra olsa da, Moskvadan iki ay yarım əvvəl - 1992-ci il yanvarın 23-də tanıyıb.

“Mən bura Prezidentin son çıxışlarından birindəki məqamı əlavə edərdim: dövlət başçısı demişdi ki, yeni administrasiya dövründə Azərbaycan Birləşmiş Ştatlarla münasibətləri strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəldə bilər. Qərb nəşrləri də bu qənaətdədir ki, Bakı Vaşinqtondakı yeni iqtidarla mismarı eyni yerə vurmağa qadirdir. Nəzərə alaq ki, Rusiya kontekstində vəziyyət “rusca”dır

heç zaman İranı təhdid etməyəcək. Bu da amerikalılar üçün signal olmalıdır ki, bizimlə müttəfiqlik və ya strateji tərəfdaşlıq üçüncü tərəfin əleyhinə yönəlməz. Üstəlik, həmin tərəf qonşudursa, heç olmaz. Azərbaycan belə həssaslıqları diplomatiyada nəzərə alır. Yeni biz Rusiya və İranla qarşı onların düşmənləri ilə birləşmirik. Qoy bunu hansı region ölkəsinin etdiyini də yaxşı görsünlər. Tehran və Moskvanın bağına basdığı Ermənistan onların düşmənlərini bölgəyə cəlb edir. Azərbaycan

Avropa İttifaqı Ağ Evə yol axtarır

Avropa İttifaqı (AI) diplomatları ticarət mübahisələri şəraitində ABŞ-la əlaqələri qurmaq üçün Respublikalar Partiyası ilə əlaqəli “DCI Group” lobbisi şirkətinin xidmətlərindən istifadə etməyi qərara alıblar.

Bu barədə “Politico” qəzeti məlumat yayıb.

Məlumatla görə, nəşrin tanış olduğu sənəddə bildirilib ki, “DCI Group” ABŞ-da AI nümayəndəliyinə xarici maraqlı tərəflər üçün kommunikasiya və ictimaiyyətlə əlaqələr strategiyası məsələləri üzrə məsləhət verəcək. Eyni zamanda xüsusi diqqət ABŞ-da AI-nin ticarət və investisiyalarının təşviqinə yönəldəcəkdir.

Avropa Xarici Fəaliyyət Xidmətinin (Avropa İttifaqının vahid diplomatik xidməti) Vaşinqton şirkəti ilə bağladığı müqavilənin müddəti və məbləği barədə məlumat verilmir. Qəzetin sorğusuna cavabda təşkilatın diplomatik xidmətindən qeyd edilib ki, ABŞ-dakı AI nümayəndəliyi ölkədəki ictimaiyyətlə əlaqələrin təşviqi üçün müxtəlif resurslardan istifadə edir.

Daha əvvəl bildirildiyi kimi, ABŞ Prezidenti Donald Tramp Avropa İttifaqından bütün idxala 10% gömrük rüsumu tətbiq etmək imkanını nəzərdən keçirir. Vaşinqton administrasiyasında bu məsələ ilə bağlı tam razılıq hələ əldə edilməyib.

ABŞ məhkəməsi vətəndaşlıq alınmasına məhdudiyyəti blokladı

Məhkəmənin federal hakimi ABŞ Prezidenti Donald Trampın doğum hüququ ilə ölkə vətəndaşlığının verilməsinin məhdudlaşdırılması haqqında fərmanın qüvvəsini qeyri-müəyyən müddətə blokladı.

“The Washington Post”un məlumatına görə, hakim Debora Bordmen bir sıra hüquq müdafiə təşkilatları tərəfindən ABŞ prezidentinin fərmanının ləğvinə nail olmaq cəhdi ilə bağlı təqdim edilmiş iddia üzrə dinləmədən sonra müvəqqəti məhkəmə qərarı çıxarıb. Hakimin sözlərinə görə, fərman “ABŞ Konstitusiyasının 14-cü düzəlişinin mətninə birbaşa ziddir”. Müddətsiz qadağa bütün ölkəyə şamil edilir və işə baxıldığı müddətdə və ya yuxarı məhkəmə instansiyası onu ləğv edəndə qədar qüvvədə qalacaq.

Yanvarın 20-də ABŞ Prezidenti vəzifəsinə başlayan Tramp həmin gün axşam doğum hüququ ilə ölkə vətəndaşlığının verilməsinin məhdudlaşdırılması haqqında fərman imzalayıb. “Reuters” agentliyinin məlumatına görə, sənəd qeyri-qanuni miqrantların uşaqlarına doğum hüququ ilə Amerika vətəndaşlığının verilməsinə məhdudiyyətlər nəzərdə tutur.

Növbəti gün 22 ştatın hakimiyyət orqanları Trampın fərmanına etiraz etmək üçün ABŞ məhkəmələrinə müraciət ediblər. Yanvarın 23-də Seattle Times qəzeti xəbər verib ki, Vaşinqton ştatının dairə məhkəməsi prezidentin bu fərmanını müvəqqəti olaraq blokladı.

İranın terror provayderi tərəfindən maliyyələşdirilən maliyyə və logistik şəbəkələri, əməliyyatçılar və ya cəbhə qruplarını araşdırmaq, pozmaq və mühakimə etmək üçün bütün mövcud hüquqi addımları atacaq. Bu, ABŞ-ın xarici siyasətinə də sirayət edəcək, çünki hər tərəfli əməliyyatlar İranın sponsorluq etdiyi təşkilat və ya şəxslərdən keçməyəcək. Ümumilikdə sənəd, o cümlədən qeyd edilən kontekst Azərbaycan üçün də aktualıq kəsb edir.

Xatırladaq ki, Prezident yerli televiziyalara müsahibəsində deyib: “Cənab

Tramp çox aydın, açıq mesajlar göndərir. İndi bunların, bəlkə də hamısını təhlil etmək mümkün deyil. Amma deyə bilərik ki, onların böyük əksəriyyətini Azərbaycan ictimaiyyəti bölüşür. Yəni ona görə ümidlər böyükdür... O cümlədən Amerika-Azərbaycan strateji əlaqələrinə yaxınlaşmaq da mümkün olacaq. Mən hesab edirəm ki, əgər hər iki tərəf maraqlı olsa, biz Amerika-Azərbaycan əlaqələrini strateji səviyyəyə qaldıra bilərik”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni MİSAVAT”

zamlanmaya nail olmaq üçün çalışsa da, öz strateji mövqeyini təsdiqləyir. Azərbaycan Mərkəzi Asiyadakı Transxəzər qonşuları ilə daha sıx əlaqələr qurur. Hətta Yaxın Şərqdə Azərbaycan bir neçə cəbhədə əsas rol oynayır. Azərbaycanın İranla çox çətin ikitərəfli əlaqələri var, lakin Bakı öz maraqlarının təmin etməklə yanaşı, münasibətdən yayınmağı bacarır. Dünyəvi bir şüa ölkəsi olan Azərbaycan İrandan onilliklər ərzində ixrac etməyə çalışdığı radikal şüa islamçılığı ilə təhdid edilir. Daha çox geosiyasi miqyasda İranın Ermənistanla uzun müddət müttəfiqliyi Azərbaycan üçün əsas problem olub.

Ola bilsin ki, Yaxın Şərqdə ən əhəmiyyətli iştirak Azərbaycanın ABŞ-ın əsas müttəfiqi olan İsrailə otuz illik strateji əlaqələridir. Azərbaycan-İsrail münasibətləri üç əsas səviyyədə cəmlənib. Bakı Qüds üçün enerji təhlükəsizliyinin mühüm mənbəyidir. Digər tərəfdən, İsrail hərbi

mümkün olub. Bununla belə, Azərbaycanın müttəfiqi Türkiyənin davranışını formalaşdırmaq söylərini qiymətləndirməmək olmaz. Əks halda, prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan hökuməti, xüsusən də ideoloji islamçı oriyentasiyasını nəzərə alaraq, asanlıqla daha sərt anti-İsrail mövqeyinə keçə bilərdi. Vaşinqton İranın geosiyasi ambisiyalarını cilovlamaq üçün Bakı-Qüds münasibətlərindən istifadə edə bilər. Azərbaycan İranı nəzarətdə saxlamaq və Türkiyə ilə mühüm əlaqə kanalını saxlamaq üçün ABŞ-ın əsas müttəfiqi ola bilər. Ağ Evin Cozef Baydenin prezidentliyi dövründəki bəzi erməni-pərəst addımlarını nəzərə almasaq, Vaşinqtonda Azərbaycanla əməkdaşlığa həmişə böyük önəm verildiyini deyə bilərik. Azərbaycan-İsrail münasibətləri üç əsas səviyyədə cəmlənib. Bakı Qüds üçün enerji təhlükəsizliyinin mühüm mənbəyidir. Digər tərəfdən, İsrail hərbi

və aramızdakı soyuqluq davam edir. Belə şəraitdə Birləşmiş Ştatlar Azərbaycanın Cənubi Qafqazda həyatı əhəmiyyətli rolunu qiymətləndirməyə bilməz”.

“Yeni MİSAVAT”a danışan Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini Samir Əsədli belə qiymətləndirir. VHP sədrinin müavini firsət pəncərəsi açıldığını görür və ümid edir ki, tərəflər potensiallarını istifadə edəcəklər: “Trampın Netanyahu-nu necə qarşıladığını diqqətlə izləmək lazım idi. Onun yevangelistlərdən aldığı dəstək sirr deyil. Ümumiyyətlə, yəhudi lobbisi Trampa sıx bağlıdır və seçkidə müstəsna dəstək verir. Azərbaycanın da İsrailə spesifik xarakteri olan münasibətlərini nəzərə alaraq, ABŞ-ın yeni hakimiyyəti ilə yaxınlaşmanı sürətləndirə bilərik”.

S.Əsədli Bakının Tehran qarşı platsdarm olacağına isə gözləmir: “Bu günlərdə Tehrandə yüksək səviyyəli görüş keçirildi və Hikmət Hacıyev bəyan etdi ki, Azərbaycan

byan isə İsrail və Amerika ilə əlaqələrində üçüncü tərəfə zərər vurmada əməkdaşlığı inkişaf etdirir”.

Siyasi icmalçı Aqşin Kərimova görə, ABŞ Cənubi Qafqaz məkanını Tehrana qarşı cəbhə kimi nəzərdən keçirə bilər: “Bu ssenari Azərbaycan üçün məqbul deyil. Çünki Vaşinqtondan mümkün həmlələr Bakı-Tehran arasında gərginlik ocaqlarını dirçəldə bilər. Belə olduğu təqdirdə, İran Azərbaycanın maraqları ilə xarici oyunçuların ambisiyaları arasında paralellik aparmaq cəhdlərini yenidən təkrarlayacaq. O da ən azından siyasi gərginliklə müşayiət olunacaq”. Təhlilçi xatırladı ki, Tramp İrana maksimum təzyiqi bərpa edən, İranı nüvə silahına aparan bütün yolları rədd edən və Tehranın xaricdəki bədxah təsirinə qarşı mübarizə aparan Milli Təhlükəsizlik Prezident Memorandumunu imzalayıb: “Memorandum əsasən, baş prokuror ABŞ daxilində İranın və ya

byan isə İsrail və Amerika ilə əlaqələrində üçüncü tərəfə zərər vurmada əməkdaşlığı inkişaf etdirir”.

Siyasi icmalçı Aqşin Kərimova görə, ABŞ Cənubi Qafqaz məkanını Tehrana qarşı cəbhə kimi nəzərdən keçirə bilər: “Bu ssenari Azərbaycan üçün məqbul deyil. Çünki Vaşinqtondan mümkün həmlələr Bakı-Tehran arasında gərginlik ocaqlarını dirçəldə bilər. Belə olduğu təqdirdə, İran Azərbaycanın maraqları ilə xarici oyunçuların ambisiyaları arasında paralellik aparmaq cəhdlərini yenidən təkrarlayacaq. O da ən azından siyasi gərginliklə müşayiət olunacaq”. Təhlilçi xatırladı ki, Tramp İrana maksimum təzyiqi bərpa edən, İranı nüvə silahına aparan bütün yolları rədd edən və Tehranın xaricdəki bədxah təsirinə qarşı mübarizə aparan Milli Təhlükəsizlik Prezident Memorandumunu imzalayıb: “Memorandum əsasən, baş prokuror ABŞ daxilində İranın və ya

byan isə İsrail və Amerika ilə əlaqələrində üçüncü tərəfə zərər vurmada əməkdaşlığı inkişaf etdirir”.

“ABC News”un yaydığı xəbəre görə, ABŞ Dövlət Departamenti bütün dünyada USAİD əməkdaşlarının təhlükəsi üçün işlərə başlayıb. USAİD-in Vaşinqtonda yerləşən baş qərargahı administrasiyanın qərarı ilə bir neçə gün əvvəl bağlandı.

Bir neçə mənbə “ABC News”a bildirib ki, departament USAİD-in bütün əməkdaşlarını və onların ailə üzvlərini bu həftənin şənbə gününə qədər ABŞ-a qaytarmağı planlaşdırır.

Bundan əlavə, qeyd edilir ki, agentliyin yeni təyin olunmuş inzibatçı müavini Pit Marrokko Dövlət Depar-

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən. Amma bu fəaliyyət çox qaranlıq və şübhəli olub”. Bizim.media.az yazır ki, ötən dövrdə USAİD tərəfindən Azərbaycana 450 milyon dollar yardım edilib. Ancaq yardımların statistikası və hara xərclənməsi nədənsə açıqlanmır.

“Lakin araşdırmalarımız nəticəsində məlum olub ki, Həmin 450 milyonun böyük hissəsi Azərbaycana qarşı bir sıra təxribatların törədilməsinə xərclənib. Məsələn, III Respublika Platforması adlı təxribatçı qurumun yaradılması birbaşa USAİD-lə bağlıdır. Eyni zamanda qaçaqmalçılıqda ittiham olunan “Toplum TV” üzvlərinin də

Bakı ABŞ və Rusiyanın təşkilatlarını rəsmən bağladı

USAİD-in ölkədə fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi əsas olmadığı və fəaliyyətini dayandırması barədə bildiriş ABŞ tərəfinə rəsmən göndərilib; “Rossotrudniçestvo” agentliyinin də ölkə ərazisində fəaliyyətinə xitam verildi

togenləri də daxil olmaqla, bioloji silahların hazırlanmasını maliyyələşdirməkdə ittiham edib. Mask USAİD-i “cinayətkar təşkilat” adlandıraraq ABŞ-ın prezidenti və onun komandasına daxil olan şəxslər USAİD-i bu cür qiymətləndirir və artıq fəaliyyətini dayandırmaq qərarı verirlərsə, Azərbaycan XİN-in məlum bildirişi göndərməməsi məntiqsiz olardı. Əslində ABŞ-ın yeni rəhbərliyinin USAİD-lə bağlı verdiyi qərar və açıqlamalar

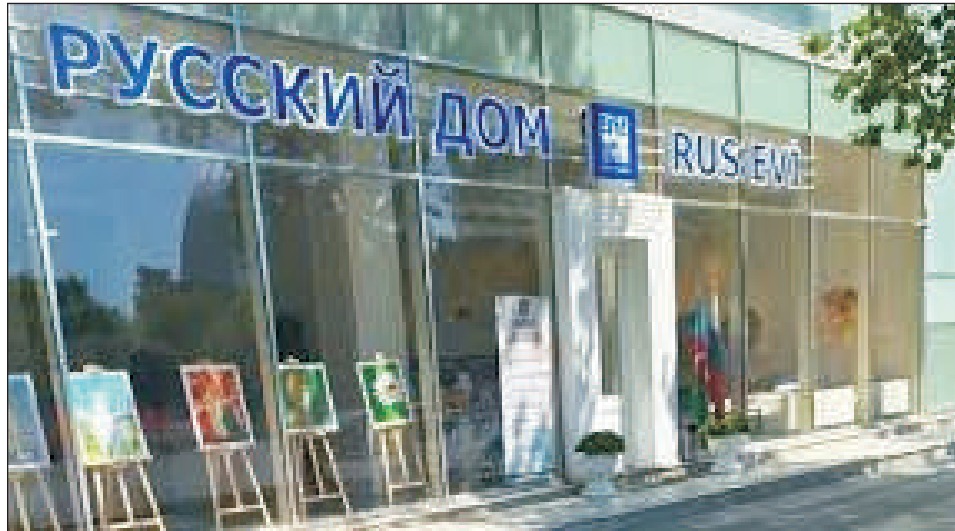
tamentinin rəsmilərinə bildirib ki, geri çəkilmə qısa zamanda tamamlanmasa, prosesə hərbi qüvvələr cəlb olunacaq.

USAİD-in keçmiş əməkdaşı isə Amerika mediasına müsahibəsində deyib ki, ailələri və maddi-texniki problemləri olduqda onları cinayətkarlar kimi Vaşinqtona çağırmaq qəddarlıqdır: “Bu insanların məktəbdə uşaqları var”.

Bəllidir ki, təşkilatın fəaliyyəti ilə bağlı bir sıra qanunsuzluqlar da üzə çıxıb. Belə ki, ABŞ Dövlət Departamentindən yayılan bəyanatda USAİD proqramlarının əhəmiyyətli hissəsinin ABŞ-ın əsas maraqlarına cavab vermədiyi qeyd olunub. Digər mühüm məqam isə ondan ibarətdir ki, USAİD korrupsiyada, yeni ehtiyacı olan ölkələrə və icmalara yardım proqramına yönəldilməli olan vəsaitlərin oğurlanmasında ittiham olunur. 2-3 fevral tarixlərində USAİD-in həm rəsmi saytı, həm X sosial şəbəkə hesabı bağlanıb.

Hazırda agentliyin veb sahifəsi yalnız ABŞ Dövlət Departamentinin saytı daxilində mövcuddur. Bu da sözügedən qurumun ABŞ hökuməti tərəfindən tamamilə ləğv olunması təhlükəsini və dövlət nəzarəti altına salınması riskini artıran amillərdəndir.

“USAİD 34 ilə yaxın

qrant aldığı təşkilatlar arasında USAİD-in də adı xüsusi qeyd olunur. Ona görə də USAİD-dən son 34 ildə Azərbaycanda xərcləndiyi iddia olunan 450 milyon dollar vəsaitin hesabatını tələb etməliyik. Eyni zamanda ölkəmizin hüquq-mühafizə orqanları həmin 450 milyonun kimlərə verildiyi və hansı qanunsuz məqsədlər üçün xərcləndiyini araşdırmalıdır. Əminliklə demək olar ki, bu vəsaitin böyük hissəsi Azərbaycan dövlətçiliyinin və milli maraqlarımızın əleyhinə xərclənib. Ona görə də vəsaitin xərclənmə istiqamətləri müəyyən edilməli, həmin vəsaitdən şəxsi maraqları və dövlət əleyhinə istifadə etmiş şəxslər ən ağır şəkildə cəzalandırılmalıdır, - deyər yazıda bildirilir.

USAİD-in ölkədə fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi əsas olmadığı və fəaliyyətini

dayandırması barədə bildiriş ABŞ tərəfinə rəsmən göndərilib. Bu barədə isə APA-nın sorğusuna cavab olaraq, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayyan Hacıyadə bildirib.

Bes bundan sonra yuxarıda qeyd olunan 450 milyonla bağlı hansısa araşdırma ola bilərmi?

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, USAİD-in hətta ABŞ milli maraqlarına belə, ziyan vuran fəaliyyətlə məşğul olduğunu artıq Amerikada rəsmi dairələr etiraf etməyə başlayıb: “Prezident Tramp hətta USAİD rəhbərliyinin radikal dəlillərdən ibarət olduğunu və ABŞ-ın onlardan qurtulacağını bildirmişdi. ABŞ-ın Hökumətin Effektivliyi Departamentinə rəhbərlik edən İlon Mask isə USAİD-i COVID-19-un pa-

Azərbaycan hökumətinin USAİD-in Bakı nümayəndəliyi ilə bağlı ötən il verdiyi qərarın tamamilə haqlı olduğunu isbatlamış oldu. Məlum oldu ki, Bakı bu qurumun Azərbaycanda fəaliyyətinin dayandırılmasının zəruri olduğu qənaətinə heç də boşuna gəlməyib.

USAİD korrupsiyada, yeni ehtiyacı olan ölkələrə və icmalara yardım proqramına yönəldilməli olan vəsaitlərin oğurlanmasında ittiham olunur. Bütün fəaliyyəti dövründə USAİD Azərbaycanda layihələrin maliyyələşdirilməsinə 450 milyon dollar xərcləndiyi deyilir. Hətta yayılan məlumatlara görə, həmin vəsaitin böyük bir hissəsi isə məhz ölkəmizdə təxribatların hazırlanmasına yönəlib.

50 milyard dollardan çox büdcəsi olan bu təşkilatın büdcəni nəyə xərclədiyi ilə bağlı ciddi şübhələr yaranıb. Bəlli olur ki, USAİD büdcəsi-

nin bir hissəsini Suriyada terrorçuların maddi təminatına, Əfqanıstandakı radikal qruplaşmaların təşkilinə xərcləyib. İstisna deyil ki, Azərbaycanda radikal qruplara da ən müxtəlif yollarla həmin vəsaitlərdən ötürülüb.

Ona görə də USAİD-in fəaliyyətinin araşdırılmasına ciddi ehtiyac var. USAİD postsovet məkanı ölkələri vətəndaşlarının casusluğa cəlb edilməsi fəaliyyəti ilə, ictimai rəyi manipulyasiya etmək üçün media subyektlərinə bənzər subyektlər yaratmaqla məşğul olub.

Azərbaycanda USAİD-in

sərf etdiyi vəsaitlərin təbii ki, kimlərə, hansı təşkilatlara, hansı layihələrə yönəldiyi müvafiq qurumlar tərəfindən yəqin ki, araşdırılacaq. Belə bir araşdırmanın aparılması heyrətamiz faktları, korrupsiya əməllərini üzə çıxarar.

Fevralın 6-da Report.az hökumətdəki mənbəyə istinadən məlumat yayıb ki, Azərbaycan tərəfi “Rossotrudniçestvo” agentliyinin də ölkə ərazisində fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə diplomatik kanallar vasitəsilə Rusiyaya rəsmi bildiriş göndərüb.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Ukrayna səfiri: “Bunu heç vaxt unutmayacağıq”

“Digər dövlətlər də Azərbaycan kimi Ukraynaya lazımı avadanlıqlar göndərsəydilər, ölkə indiki qədər ağır vəziyyətdə olmazdı”. Bunu politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

Yuri Husyev

Ekspert müharibədən əziyyət çəkən Ukraynaya Azərbaycanın humanitar yardımlarına diqqət çəkib: “Azərbaycandan Ukraynaya 1 milyon dollar dəyərində növbəti humanitar yardımın ayrılması iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 33-cü ildönümünə təsadüf edib. Azərbaycanın Ukraynaya budəfəki humanitar yardımı da elektrik avadanlıqlarından ibarətdir. Bu, Ukrayna üçün vacibdir. Çünki Rusiya raket və dron zərbələri ilə Ukraynanın elektrik mərkəzlərini sıradan çıxarmağa çalışır ki, ukraynalılar qış aylarında evlərini qızdıra bilməsinlər. Rusiyanın Ukraynaya qarşı işğalçı müharibəyə başladığı gündən bəri Azərbaycan bu ölkəyə 40 milyon dəyərində humanitar yardım göndərmişdir. Əlbəttə, bu, ABŞ və Avropa dövlətlərinin Ukraynaya göndərdiyi yardımların fonunda kiçik rəqəm kimi görünə bilər. Ancaq digər dövlətlər də Azərbaycan kimi Ukraynaya lazımı avadanlıqlar göndərsəydilər, ölkə indiki qədər ağır vəziyyətdə olmazdı.

Ukraynada müharibədən zərər çəkmiş, ailə üzvlərini itirmiş ukraynalı uşaqların tibbi və sosial-psixoloji reabilitasiya məqsədilə Azərbaycana səfərlərinin davam etdirilməsi də əhəmiyyətlidir”.

“6 fevral 2025-ci il tarixində Ukrayna ilə Azərbaycan Respublikası arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 33-cü ildönümünü qeyd edirik. Bu mühüm tarix ölkələrimiz arasında dostluğu, qarşılıqlı dəstəyi və strateji tərəfdaşlığı simvollaşdırır. Biz üç onillik ərzində siyasi, iqtisadi, humanitar və mədəni sahələrdə əlaqələri möhkəmləndirmişik, gələcək əməkdaşlıq üçün möhkəm təməllər qoymuşuq.

APA xəbər verir ki, bu barədə Ukraynanın Azərbaycandakı səfiri Yuri Husyevin Ukrayna ilə Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 33-cü ildönümünə həsr olunmuş məqaləsində deyilir: “Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ukraynanın enerji sistemi üçün enerji avadanlıqlarına növbəti yardımın ayrılması haqqında sərəncam imzalayıb. Rusiyanın Ukraynaya genişmiqyaslı hücumunun ilk günlərindən Azərbaycan ərazilərin minalardan təmizlənməsinə dəstək verir, humanitar yardım göstərir. Biz səmimi qəlbə minnətdarlıq, bunu çox yüksək qiymətləndiririk və heç vaxt unutmayacağıq”, - Yuri Husyev əlavə edib.

Avropa İttifaqı Bakının və digər region ölkələrinin razılığı alınmadan Ermənistan sərhədində müşahidə missiyasının mandatını daha iki il müddətinə - 2027-ci il fevralın 19-dək uzatmaq barədə qərar verdi. Aİ missiyasının ilkin 40 nəfərlik heyəti 2023-cü ilin 20 fevralında 138 nəfərlik heyətlə uzunmüddətli fəaliyyətə başlayıb, daha sonra həmin ilin dekabrında missiya üzvlərinin sayı 209 nəfərə çatdırılıb.

Kanada Aİ üzvü olmadığı halda, bu ölkənin nümayəndələri də müşahidə missiyasına qoşulub. Beləliklə, rəsmi Brüssel missiyanın mahiyyətinin Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin Ermənistan tərəfində müşahidə aparmaq, hesabat hazırlamaq və Aİ-nin Ermənistan-Azərbaycan münasibətinin həlli üzrə söylərinə öz töhfəsini vermək olduğunu elan etsə də, missiyadan faktiki olaraq Azərbaycan əleyhinə geniş şəkildə sui-istifadə olunur, Azərbaycana, qonşu İran və Rusiyaya qarşı casus və kəşfiyyat şəbəkəsi kimi fəaliyyət göstərməsi ehtimalı yüksəkdir. Missiyanın tərkibinə mülki şəxs qismində NATO-nun və ayrı-ayrı Avropa ölkələrinin keçmiş hərbiçilərinin, xüsusi xidmət orqanlarının əməkdaşlarının yerləşdirilməsi bu ehtimalı qüvvətləndirir.

eyni dərəcədə ardıcılıq. Qavrayışlar baxımından mən görüşlər zamanı açıq şəkildə bildirdim ki, Aİ regionda yeni ayırıcı xətlər yaratmaq, "sıfır məbləğli oyunlara" girmək və ya "gizli gündəmi" təbliğ etmək niyyətində deyil. Aİ missiyası Ermənistan hakimiyyətinin suveren tələbi ilə yerləşdirilib. Aİ prosesin bütün mərhələlərində: yerləşdirmədən əvvəl, yerləşdirmə zamanı və sonra Azərbaycan hakimiyyətini məlumatlandırır. Mən bütün həmsöhbətləri əmin etdim ki, biz öz rolumuza böyük məsuliyyətlə yanaşıırıq. Buna görə də biz bir daha bildiririk ki, "casusluq fəaliyyəti" və ya "sabitliyi pozma məqsədləri" ilə bağlı bütün iddialar dezinformasiyadır".

Ermənistan Aİ-nin mülki missiyasını Azərbaycanla sərhədin delimitasiya olunmuş hissələrinə yerləşdirmə-

"Casusluq etmirik..." - Aİ-nin sərhəd missiyası əməllərini danır

Brüssel rəsmisi iddia edir ki, atılan hər addımla bağlı Bakı məlumatlandırılır; **deputat:** "Ermənistan bu qüvvələri düzməklə fon yaradıb ki, guya Azərbaycan sərhədi poza bilər"

madan qalma müddətini uzadıb fəaliyyət göstərirlər. İlkin anlaşıma əsasən 40 nəfərlik missiya olmalıydı. Sonrakı dövrdə sayları da artırıldı, qalma müddəti də. Biz buna razılıq verməmişik. Ona görə də müşahidədə Qro yalan danışır. Eyni zamanda bu heyətin tərkibində ermənipərəst Fransa, Kanada iştirak edir. Bu ölkələr balansı qorumurlar. Onların sərhədi "binokl"la müşahidə etmələri isə bizi qətiyyənləndirir. Bu

dən bu missiyanın gediş-cəyi haqqda fikirləri səmimi deyil: "Belə çıxır ki, sərhədin dəqiqləşməsi uzandıqca, Aİ missiyası bölgədə uzun illər qalacaq. Prezident İlham Əliyev isə dedi ki, biz bu vəziyyətə sona qədər dözməyəcəyik. Bununla demək istədi ki, əgər İrəvan silahlansa və regiona silahlı "mülki" missiya gətiribse, Aİ ilə Ermənistan gələcəkdə münasibətlərə rəvac verə bilər. Bunun da Azərbaycan cavabsız

Türkiyə "Bayraktar"la bu ölkəyə gəldi

Türkiyə Çada "Bayraktar" pilotsuz uçan aparatları tədarük edib və ölkədəki "Faya-Largeau" hərbi bazasına öz hərbi müşavirlərini və türk şirkətinin personalını yerləşdirib.

Qeyd olunub ki, Afrikadakı müstəmləkə keçmişi ilə tanınan Fransanın Çaddan çekilməsinin ardından Türkiyə bölgədəki təsirini artırmağa başlayıb. Paris tərəfindən boşaldılan hərbi bazaya nəzarətin Ankaraya verildiyi bildirilir. "Bayraktar" pilotsuz təyyarələrini bazaya yerləşdirən Türkiyənin bölgədə sabitliyi təmin etmək üçün işlərə başladığı deyilir.

Məlumatla görə, Fransa sabitlik behanəsi ilə illərdir Afrikada hərbi mövcudluğunu qoruyub saxlasa da, əslində regionda müstəmləkəçilik siyasəti aparıb və buna görə daim tənqidlərlə üzləşib. Parisin illərdir Çadda hərbi baza qurduğu, həm təbii sərvətləri istismar etdiyi, həm də bölgədə münasibətləri qızışdırdığı hamıya məlumdur. Bununla belə, ictimaiyyət və yerli hökumətlər Fransanın təsirinə reaksiya verdikdən sonra Makron administrasiyası bu yaxınlarda son əsgerlərini də Çaddan geri çəkməyə məcbur olub.

Bu nöqtədə isə Türkiyə Çadla güclü diplomatik və hərbi əlaqələr qurmaq üçün hərəkətə keçib. Fransanın bölgədən çıxmasını gözləyən Çad rəhbərliyi yanvarın ortalarında bağlanmış müqavilə ilə hərbi bazanı Türkiyəyə rəsmən təhvil verib. Xatırladaq ki, prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan bundan öncə Türkiyənin Afrika ölkələri ilə bərabər tərəfdaşlıq əsasında hərbi və iqtisadi əməkdaşlığı artırmaqda qərarlı olduğunu vurğulamışdı.

Qeyd olunur ki, Çaddakı hərbi bazanın köçürülməsi Türkiyənin Afrikadakı yeni geosiyasi gedişlərindən yalnız biridir. Önümüzdəki dövrdə Türkiyənin Sahel və Şimali Afrikada daha da güclənməsi, Fransanın isə tamamilə kənarda qalması gözlənilir.

Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz və Gürcüstan böhranı üzrə xüsusi nümayəndəsi Maqdalena Qro erməni mətbuatına müsahibə verib. Müsahibə zamanı erməni jurnalist nümayəndəyə bir sıra təhrikedici xarakterli suallar verib. M.Qro müsahibəsində vurğulayıb ki, Aİ müşahidə missiyasını casusluq fəaliyyətində günahlandırmaq doğru deyil və bununla bağlı Azərbaycanda deyilənlər guya həqiqəti əks etdirmir: "Bakıda həmsöhbətlərim də Aİ-nin Ermənistan-Azərbaycan sərhədində yerləşdirilməli olduğunu deyir. Biz bunu nəzərə alırıq və sərhədin delimitasiya olunmuş hissələrində onların yerləşdirilməsinə təklif edirik". Göründüyü kimi, Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi "casusluq fəaliyyəti" və "sabitliyi pozma məqsədləri"ni ısrarla təkid edir. Həqiqətənmə Aİ rəsmi Bakını missiyanın fəaliyyəti barədə məlumatlandırır?

Deputat Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, onların "casus" fəaliyyəti ilə məşğul olduğu haqda səslənən fikirlər düzgün yanaşmadır: "Əvvəla, Azərbaycanın razılığı ol-

xidmətləri kəşfiyyat xarakteri daşıdırsa, bəs nədir? Əksinə, sərhəddə döyüş mövqeyində dayanıb bizim ərazilərə baxmaları regionda sabitliyə necə müsbət edə bilər? Əksinə, tərəf saxlayırlar və Ermənistanı dayanıb bizi müşahidə etməklə, regionda sülhə töhfə vermirlər".

A.Əlizadə qeyd etdi ki, bu səbəbdən Brüsseldən verilən bəyanatlar reallığa uyğun gəlmir: "Azərbaycanın mövqeyi dəyişməzdir. Amma göründüyü kimi, onların qalma müddətinin mandatı 2 il uzadıb. Ermənistan bu qüvvələri sərhədə düzməklə fon yaradıb ki, guya Azərbaycan sərhədi poza, hərbi üstünlüyündən istifadə edərək sərhədləri dəyişə bilərlər. Yeni missiya sipər rolunu oynamaq üçün cəlb olunub". **O ki qaldı Paşinyanın təklifinə, deputat əlavə etdi ki, erməni baş nazirin delimitasiya olunmuş ərazilər-**

qoymayacaq. Ona görə də proses belə davam edəcəksə, məsələlərə radikal müdaxilə etməyəcəksə, Ermənistan hazırkı vəziyyəti uzatmağa çalışacaq".

Siyasi ekspert Fuad Əliyev isə bildirdi ki, Azərbaycan Aİ qarşısında məsələ qaldırmalıdır: "Brüssel bu kəşfiyyatçı dəstənin 1500-ə qədər olacağını deməmişdi. Onu da bildirməmişdilər ki, 2 il də qalacaqlar. Ona görə də tələb etməliyik ki, Avropa İttifaqı "binokl"la ərazilərimizi izləmək təlimatlarını yığışdırsın. Onlar hesabat verməlidirlər ki, bizim mövqələrdə nəyə baxırlar? Nələri görürlər və qeydə alırlar? Guya sərhəddə nəzarət edirlər ki, atəşkəs pozulanda qeyd etsinlər. Ermənistanla uzun bir şərti sərhədimiz var, 1500 nəfərlə hər yere kontrol etmək mümkün deyil. Üstəgəl, Aİ əməkdaşları ərazidə olduğu dövrdə dəfələrlə erməni

hərbiçiləri atəş açıblar. Bunun hesabını verməlidirlər. Ancaq biz görürük ki, gah Gorus, gah digər istiqamətlərdə Laçın, Qazax tərəfdən mövqələrimizə "binokl"la baxılır. Deməli, kəşfiyyat xarakterli hərəkətlərdir".

F.Əliyev yada saldı ki, Azərbaycan Aİ-nin 9 ölkəsi ilə strateji tərəfdaşdır, enerji tələbatının ödənilməsində pay sahibidir və bu realıqda Qərbin davranışları nankorluqdur: "Xüsusən də Polşa kimi strateji tərəfdaş olduğumuz dövlətin başçısı Arazdəyəne gələrək Naxçıvan istiqamətini "binokl"la izləməklə böyük yanlışlığa yol verdi. Azərbaycan

bu addımları nəzərə alır və Ermənistan bilməlidir ki, bölgədə dayanıqlı sülh üçün kənar güclər getməlidirlər. Sərhədin delimitasiyası isə həttə 5 il də uzana bilər, o deməkdir ki, Aİ-nin jandarmaları bölgədə qalacaqlar. Bundan əlavə, Kanadanın orada iştirakı qəbul edilməzdir. Çünki Avropa Birliyinin üzvü deyil. Deməli, Brüssel regiona NATO-nu yerləşdirib. Əfsus ki, buna Bakı və Moskva qədər Tehran sərt cavab vermir. Görünür, onların burada yerləşməsi Zəngəzur dəhlizinin açılmasını yubatmaq cəhətdən İrana sərfəlidir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Yaltaqlar üçün zaman maşını

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

**"Kürən! Ordan şair üçün iki kilo asatırin!"
 (həmin tamaşadan)**

Mən şairlərin davasına qarışmaq istəməzdim, "kim daha çox yaltaq olub" mövzusunda diskussiyam da yersiz olduğu qənaətindəyəm, ancaq mövzu gündən-günə qızıxdığı üçün bəzi müdrik fikirlərimi açıqlamağa məcburam. Xalq məndən mövqe tələb edir.

Birincisi, sualın "Əlisa Nicat Səməd Vurğunun vaxtında olsa, daha çox yaltaqlıq edərdi" şəklində qoyuluşu ünlü "zaman paradoksu" anlayışına ziddir. Həmin paradoksa görə, əgər Əlisa müəllim zaman maşınına minsə, Səməd Vurğunun vaxtına səyahət edərək Mirçəfər Bağirova yaltaqlıq etsə, bəs indi biz kimin açıqlamasını müzakirəyə çıxararıq? Elə bu səbəbdən həmin paradoksu bəzən "babanı öldürmək paradoksu" adlandırırlar. Əgər zaman maşınına minib keçmişə getsən, babanı öldürsən, o zaman sən yaranmayacaqsan. Bəs keçmişə kim gedəcək? Deməli, zamanda səyahət mümkün deyil.

Ancaq Eynşteyn deyirdi mümkündür. Düzdür, sonralar görkəmli alim Sərdar Cəlaloğlu Eynşteyndə bir sürü səhv tapdı, onu el dilində yazsam, nıprav çıxartdı. Tək o deyildi. Sərdar bəy Nyutonun qanunlarının da əksini isbat etmişdir. Onun "Cəlaloğlu qanunları"na görə, alma budaqdan qopanda həmişə yerə düşür. Məsələn, Ordubadda yaxşı alma qurusu hazırlayırlar.

Lakin mövzudan uzaqlaşmıyaq. Mənim fikrim belədir ki, poeziya aləmində hərc-mərclik yaranmasın deyərək hökumət burada ciddi qayda-qanunlar yaratmalıdır. İlk növbədə, şairlərə sertifikat verilməlidir. Yoxsa bilmirik kim əsl şairdir, kim yaltaqdır, kim dələduzdur, kim vələduznadır və sairə. Bir növ, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (QTA) kimi, Poeziya Təhlükəsizliyi Agentliyi (PTA) yaradılsa yaxşı olar. POQ da olar - Poeziya Operativ Qərargahı.

Bunu mən laqırtı üçün yazmıram. Əgər şeir ruhun qidası dırsa, niyə onu xalqa düzgün yedizdirməyək? Bəlkə şair şeiri palma yağında hazırlayıb? Bəlkə içində GMO sözlər var? Bəlkə şair qafiyələri silikonla şişirdib?

Necə olur ki, həkimlərə sertifikat verilir, şairlər özbaşına buraxılır? Bunlar hamısı milli mentalitetimizə zərərdir. Xalqın mədəniyyətinə balta çalmaqdır. Bulanıq suda balıq tutmaqdır.

Doğrudur, hökuməti çox qınamaq da olmaz, əslində onlar bu istiqamətdə müəyyən idarələr yaradıblar. Məsələn, xalq şairi olmaq üçün sertifikatı Azərbaycan Yazıçılar Birliyi verir. Lakin birlik və onun sayın sədri Anar müəllim işinin öhdəsindən lazımcına gəlmədiyi üçün belə qarşıdurmalar yaranır.

Anar müəllim və balıq sözlərini yuxarıdakı abzasda təsadüfən işlətmədim. Son poetik diskussiyada Əlisa Nicatın bir fikri də çox mübahisələrə səbəb oldu. Deyir cavan vaxtlarımda küçədə gedirdim, şair Rəsul Rza qabağıma çıxdı, mənim Cənub zonasından olduğumu öyrəndi və balıq istədi. Əlisa müəllim balıq tutub gətirmədiyi üçün əsərləri ədəbi jurnallarda çap olunmayıb.

Anar (Rəsul müəllimin övlədidir) bunu qəti inkar edib. O cümlədən Füzulidən olan şair Seyran Səxavət nədənsə bu mübahisəyə qarışb (çünki Füzulidə o qədər çox balıq olmur), jurnalistlərə açıqlama verib ki, mən Rəsul Rzanın Əlisa Nicatdan balıq istədiyinə inanmıram. Məncə, Seyran Səxavətin quzu əti mövzusunda ədəbi diskussiyalara qarışmağa daha çox haqqı çatır, çünki tərəkəmə bölgəsində doğulub.

Mən bu temada jurnalist araşdırması apardım. Rəsul müəllimin "Seçilmiş əsərləri"nin 2-ci cildində, 41-ci səhifədə "Balıqların nəğməsi" adlı şeir vardır. Sənətkar orada yazır: "Balıqçı, ah, balıqçı! Döndü əyri bir qarmağa nur muncuq. Nəğmə qaldı yarımcıq". Başqa balıq mövzusunda rast gəlmədim, əvəzində Staline, Kommunist Partiyasına, hətta sarı danaya həsr edilən çoxsaylı şeirlər oxucuların zövqünü oxşayır. Əlisa Nicat (hesabladım, zaman uyğun gəlir, şeir 1958-ci ildə, Nicatın cavanlığında yazılıb) Rəsul müəllimə balıq tutub gətirsə, belə nisgilli əsərlər yaranardımı?

Hərçənd Əlisa Nicat da oxu atıb yayı, qarmağı atıb soxulcanı gizlədir - bizə detallı bilgi vermir. Örnək üçün, Rəsul müəllim ondan hansı balığı istəyib? Osetrin, yoxsa forel? Kütüm, ya ziyad balığı? Sazan, ya ilanbalığı? Bunlar hamısı fərqli şeylərdir. Hətta Naxçıvan foreli ilə Xaçmaz forelinin dadı fərqlənir - birinci daha dadlıdır. Görünür, vaxtilə Vasif müəllim həmin balıqların üstünə çox qışqırıb.

İndinin özündə kilke konservi gətirib "Ulduz" jurnalında şeir dərcinə ümid edənlər varsa, bunu hamıya aid edə bilmərik axı.

Yeri gəlmişkən, Anarın ssenarisini yazdığı "Evləri köndələn yar" televiziya tamaşasında şair bazarkomun yanına gəlib ondan məhz balıq istəyirdi. Təsədüfümü? Deyil. Psixoxanaliz metodu ilə izah etsək, mümkündür ki, həmin vaxt küçədə Əlisa Nicatla qarşılaşanda Anar müəllim də hadisə yerində olmuşdur. Ya da Rəsul müəllim evdə Əlisa Nicatın xəsisliyindən, balıqları tək yediyindən danışb, Anar eşidib.

İndi söz əlaqədar təşkilatlarındır.

Fevralın 3-5-də xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədovun rəhbərliyi ilə Azərbaycanın Hökumət missiyası Monqolustanda səfərdə olub. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, səfər zamanı xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov Monqolustanın xarici işlər naziri, xanım Batmunx Battsetseq, yol və nəqliyyat naziri Delqersixan Borxuu, Monqolustan Prezidentinin xarici siyasət məsələləri üzrə müşaviri Odbayar Erdenetsoqt ilə görüşüb.

Görüşlərdə Monqolustan tərəfi Azərbaycanın Hökumət missiyasını yüksək qiymətləndirib və hər iki tərəf üçün maraq doğuran, o cümlədən yüksək səviyyəli səfərlərin mübadiləsi, sərmayə, logistika imkanları, yaşıl enerji, humanitar və digər məsələlər müzakirə edilib.

Səfər çərçivəsində Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi ilə Monqolustan Xarici İşlər Nazirliyi arasında ikinci siyasi məsləhətləşmələr keçirilib. Siyasi məsləhətləşmələrə Azərbaycan tərəfindən xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov, qarşı tərəfdən isə Monqolustan Xarici İşlər Nazirliyinin Dövlət katibi Munxtşıq Lxanajav rəhbərlik ediblər. Siyasi məsləhətləşmələr zamanı ikitərəfli və çoxtərəfli siyasi əlaqələrin genişləndirilməsi, yüksək səviyyəli səfərlər mübadiləsi, həmçinin beynəlxalq təşkilatlar, müqavilə-hüquq, iqtisadi-ticarət, energetika, mədəniyyət, nəqliyyat, turizm, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri müzakirə olunub.

Hökumət missiyasının üzvləri olan Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, Energetika Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Müdafiə Sənaye Nazirliyi və "AzərGold" nümayəndələri üçün Monqolustanın müvafiq dövlət qurumlarının yüksək vəzifəli rəsmiləri ilə görüşləri təşkil edilib. Azərbaycan nümayəndələri üçün bir neçə sahələrdə investisiya imkanları barədə ətraflı təqdimatlar edilib, müxtəlif sahələri əhatə edən əməkdaşlıq perspektivləri haqqında məzmunlu müzakirələr aparılıb.

Səfər zamanı missiya üzvləri üçün bir sıra sənaye zonalarına turlar təşkil edilib. Bakının Ulan-Batorla yaxınlaşmasının səbəbləri nədir?

Bakının Ulan-Batorla yaxınlaşmasının səbəbləri

Azərbaycanla Monqolustan arasında davam edən siyasi məsləhətləşmələr və iqtisadi əlaqələr yeni mərhələdə

Azərbaycan-Monqolustan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Azər Badamov beynəlxalq platformalarda hər iki ölkənin bir-birini dəstəklədiyini diqqətə çatdırdı: "Azərbaycanla Monqolustanı xalqlarımızın oxşar mədəniyyətləri və keçdiyimiz tarix birləşdirir. Azərbaycanla Monqolustan arasında diplomatik əlaqələrin yaranması 33 ili tamam olur. Beynəlxalq platformalarda mövqelərimiz üst-üstə düşür və ölkələrimiz bir-birini dəstəkləyir. Bu da sözümüzün gücünü artırır. Amma təəssüf ki, Azərbaycanla Monqolustan arasında iqtisadi əlaqələr çox da geniş deyil. Monqolustan prezidentinin COP29 çərçivəsində Bakıya səfəri zamanı dövlət başçımızla ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişaf etdirilməsi ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. 2021-ci ildə Azərbaycanla Monqolustan arasında ticarət və iqtisadi əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanıb. Fevralın 3-dən 5-nə kimi isə Azərbaycan XİN müavini Elnur Məmmədovun rəhbərliyi altında Azərbaycan hökumət missiyası Monqolustanda səfərdə olub və bir sıra görüşlər keçirib. Görüşlərdə iki ölkə arasında siyasi-iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə əlaqədar geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Ölkələrimiz arasındakı iqtisadi əməkdaşlıq potensialı çox genişdir. Bu,

sərmayə, logistika imkanları, kənd təsərrüfatı, mədəniyyət, yaşıl enerji, humanitar və digər sahələri əhatə edir. Yaxın gələcəkdə iqtisadi ticari əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi ətrafında mühüm addımların atılacağını hesab edirəm. Azərbaycanla Monqolustan arasında parlamentlərarası əlaqələr də 2022-ci ildən qurulub. Belə ki, yaxın gələcəkdə parlamentlərarası işçi qrupların da qarşılıqlı səfərlər edəcəyini düşünürəm. Parlament platformasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi dövlətlərarası əlaqələrin möhkəmlənməsinə töhfə verəcək".

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan xarici ölkələrlə bərabər tərəfli və genişspektrli əlaqələrə xüsusi önəm verir. Bu sırada indiyə kimi bir çox sahələrdə dərin əlaqələrə malik olduğumuz ölkələr də var, həmçinin perspektivdə olan ölkələr də var". Bu fikirləri də "Yeni Müsavat"a **Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov** deyib.

Onun sözlərinə görə, bu sırada Monqolustan da var: "Öncə onu deyim ki, iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulması 33 illik tarixi var. Eyni zamanda qeyd edirəm ki, hər iki tərəf müasir dövrdə əməkdaşlığın daha da inkişafında maraqlıdır. Həmçinin Monqolustan Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbay-

canla əməkdaşlığa böyük önəm verir. Hesab edirəm ki, fevralın 3-5-də Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədovun rəhbərliyi ilə Azərbaycanın Hökumət missiyasının Monqolustana səfəri və burada keçirilən görüşlər də bu istiqamətdə atılan növbəti addım kimi dəyərləndirilə bilər".

Deputat qeyd edib ki, görüşlərdə Monqolustan tərəfi Azərbaycanın Hökumət missiyasını yüksək qiymətləndirib: "Bəlli olduğu kimi, görüşlərdə hər iki tərəf üçün maraq doğuran, o cümlədən yüksək səviyyəli səfərlərin mübadiləsi, sərmayə, logistika imkanları, yaşıl enerji, humanitar və digər məsələlər müzakirə edilib. Hesab edirəm ki, bu görüşlərin və məsləhətləşmələrin hər iki tərəf üçün faydası olacaq. Çünki Azərbaycanla Monqolustan arasında beynəlxalq təşkilatlar, müqavilə-hüquq, iqtisadi-ticarət, energetika, mədəniyyət, nəqliyyat, turizm, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlığın geniş perspektivləri var. Heç şübhəsiz ki, bu səfər həmin perspektivlərin dəyərləndirilməsi, xüsusilə də sərmayə, logistika imkanları, yaşıl enerji, humanitar sahələrdə tezliklə konkret addımların atılması üçün mühüm təkan rolunu oynayacaq".

□ **Cavansır ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Moskva susarsa, Bakı buna məcbur qalacaq

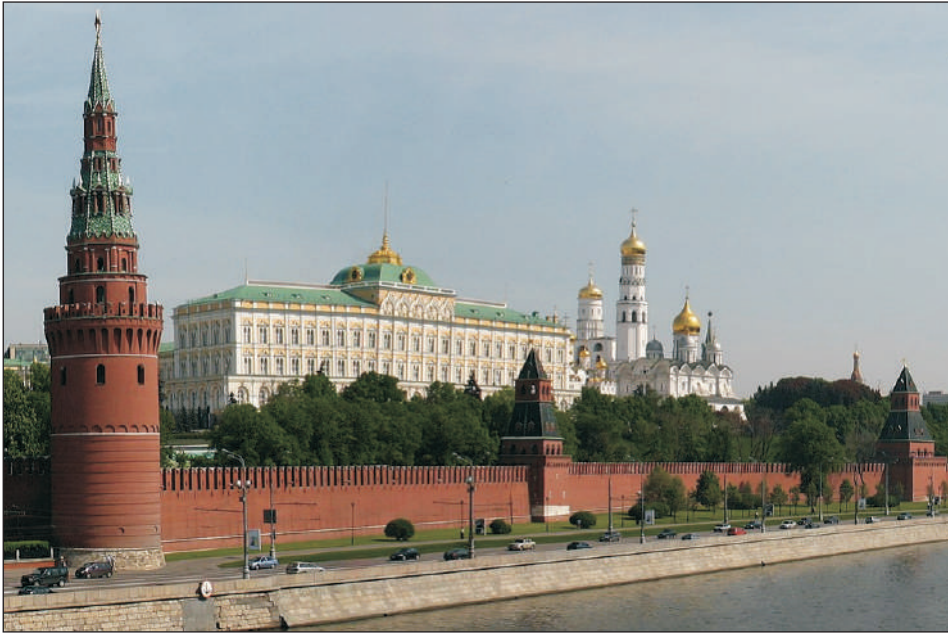
Mülki təyyarənin vurulmasının məsuliyyətindən yayınma nəyə gətirib çıxaracaq?

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov Azərbaycanla məxsus təyyarənin qəzaya uğraması ilə bağlı Qazaxıstan Nəqliyyat Nazirliyinin ilkin hesabatını şərh etmək istəməyib. “Əlbəttə, bizim aidiyyəti idarələrımız bunu (hesabatı - red.) çox diqqətlə, lazımi diqqətlə öyrənəcəklər. Rusiya Prezident Administrasiyasının bu mövzuda şərh verməsi mümkün deyil, biz bunu mümkün hesab etmirik”, - deyərək Peskov bildirib.

“Rosaviasia” isə bildirib ki, Qazaxıstan Nəqliyyat Nazirliyinin AZAL təyyarəsinin qəzaya uğraması ilə bağlı təhqiqatla bağlı dərc etdiyi hesabat ilkin xarakter daşıyır. Qeyd olunub ki, nəticələr yekun hesabatda təqdim olunacaq.

Qazaxıstan Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən Aktau yaxınlığında Azərbaycana məxsus təyyarənin qəzaya uğraması barədə hesabat yayımlanıb. 53 səhifəlik hesabatda təyyarənin qəzadan əvvəl kənar müdaxiləyə məruz qaldığı təsdiqlənib. Azərbaycan hökumətindəki rəsmi mənbə “Reuters” agentliyinə bir sıra yeni faktlar açıqlayıb. Açıqlamada bildirilib ki, Azərbaycan təyyarəsi Rusiyanın “Pantsir-S” raketləri ilə vurulub. “Azərbaycan tərəfində təyyarədən çıxarılan və beynəlxalq ekspertiza nəticəsində müəyyən edilmiş “Pantsir-S” raketinin qəlpəsi var”, - mənbə bildirib.

“Hesabat dərc olunub. Bu gün Rusiya tərəfinin reaksiyasından ancaq yaxşı heç nə vəd etməyən media fəaliyyətini görmək olar, yeni bu hesabatın ayrı-ayrı hissələrinin kontekstdən çıxarıldığı, diqqəti Rusiya silahlarının təyyarəyə endirdiyi zərbdən mümkün qədər yayındırmaq üçün bir növ informasiya xəttinin formalaşdığı göz qabağındadır. Bu fraqmentlərin Rusiya tərəfinə təqdim edilməməsi ilə bağlı mediaya bəzi sızmalar gedir və s. Əgər Rusiya tərəfi Azərbaycan tərəfinə, hesabatda və Azərbaycan mətbuatında əksini tapmış bu fotoşəkillərə etibar etmirsə, deməli, bu, Rusiya tərəfindən Azərbaycana etimadın aşağı səviyyədə olmasının göstəricisidir. Hesab edirəm ki, Bakı da eyni yanaşmadan çıxış etməlidir. Biz bunu niyə Rusiya Federasiyası-

na göndərməliyik? Orada bizim sübutlarımızı dəyişdirə və saxtalaşdırma bilərlər”. Bunu Minval.az-a **Cənubi Qafqaz Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Fərhad Məmmədov** deyib.

Onun sözlərinə görə, proses şəffaf olub, “Qazaxıstan tərəfi Rusiya tərəfinin vicdanını inkişaf etdirəcəyi ümidi ilə prosesi şəffaflaşdırıb, lakin biz oradan bu insani keyfiyyəti hələ görməmişik”. “Azərbaycan həm media, həm də dövlət qurumları vasitəsilə nümayiş etdirdi ki, mövqeyini dəyişməmiş”, - deyən politoloq bundan sonrakı addımların Rusiyadan asılı olacağını vurğulayıb. “Hesab edirəm ki, əgər biz gözlədiyimizi əldə etməsək, gözləntilərimiz ədalətli və əsaslı olarsa, o zaman Azərbaycan bu prosesdə beynəlxalq iştirakda ısrarlı olacaq və beynəlxalq məhkəmələrə müraciət edə bilər”, - Məmmədov yekunlaşdırıb.

Ekspertlər bildirir ki, “Azərbaycan Hava Yolları”na məxsus təyyarənin ötən il dekabrın 25-də qəzaya uğraması ilə bağlı Qazaxıstan Nəqliyyat Nazirliyinin ilkin hesabatı açıqlamasından sonra da Rusiya tərəfi hadisəyə qərəzli yanaşmasını dayandırmır. Rusiya tərəfi bu məsələdə məsuliyyətini dərk etməlidir. Qazaxıstan tərəfdən hesabat yayılandan sonra Rusiyanın aidiyyəti qurumları, xüsusən də “Rosaviasia” məsuliyyət-dən yayınmaq üçün əsassız açıqlamalarla çıxış edib. Bu məsələdə Rusiya mətbuatı da geri qalmır. Görünən budur ki, Rusiya tərəfi məsələni ört-basdır etmək, məsuliyyəti

təyyarə heyətinin üzərinə atmaq istəyir. Bunu rəsmi qurumların, ayrı-ayrı şəxslərin açıqlamalarından, eləcə də Rusiya mətbuatında gedən materiallardan aydın görmək mümkündür.

Rusiya tərəfi bununla “Malayziya Boeing-2” vəziyyəti yaratmaq niyyəti güdür. Xatırladaq ki, 2014-cü ilin iyulunda Amsterdamdan Kuala-Lumpuraya uçan, “Malaysia Airlines” aviaşirkətinə məxsus “Boing-777” təyyarəsi Ukraynanın cənub-şərq hissəsində vurulmuş, təyyarənin göyərtəsində olan 298 nəfər həlak olmuşdu. Təyyarənin Rusiya tərəfindən işğal olunmuş Donbasın hava məkanında, məhz Rusiyaya aid silahla vurulması təsdiqlənsə də, Moskva bu günə qədər də məsuliyyəti öz üzərinə götürmür, əsassız yerə Ukraynanı günahlandırır.

Rusiya rəsmilərinin, ekspertlərinin və mətbuatının AZAL-ın təyyarəsi ilə bağlı addımları onların eyni taktikası seçdiyini söyləməyə əsas verir. Lakin araşdırmaların nəticələri, qəzanın ardıcılığı, faktlar və dəlillər başqa şey deyir.

Hesabatdan da göründüyü kimi, Azərbaycan təyyarəsi Qroznı üzərində atəşə məruz qalıb, ardıcıl bir neçə atəş açılıb, hava gəmisinin əsas idarəetmə sistemləri 05:13:32-də sıradan çıxıb, əlaqələndirici dispetçer isə “Kover” əməliyyatı barədə Qroznıya 8 dəqiqə sonra - 05:21:42-də məlumat verib. Burdan aydın olur ki, Azərbaycan tərəfinin və təyyarə ekipajının “Kover” əməliyya-

tından xəbəri ola bilməzdi. Bu da onu göstərir ki, Rusiya tərəfi məsələni gizlətmək istəyib.

Qazaxıstanın açıqladığı ilkin hesabatda açıq şəkildə qeyd olunub ki, hava gəmisinin füzelyajında çoxsaylı dəliab keçən və kor zədələrin olması faktı aşkar olunub və foto, habelə videoqeydiyyatla alınıb. Həmin zədələr təyyarənin füzelyajının arxa hissəsində, xüsusilə şaquli və üfüqi stabilizatorlarında çox sayda, habelə sol qanadda və sol mühərrikdə aşkar olunub.

Təyyarənin füzelyajında aşkar olunan zədələr kənar obyektlərin təsiri nəticəsində yaranıb. Hesabatda hava gəmisinin quşlarla toqquşmasına işarə edən hər hansı fakt barəsində məlumat təqdim edilməyib.

Bu qədər açıq-aydın, faktlar və sübutlarla yazılmış hesabatın ardından Rusiya tərəfinin öz ısrarından dönmək istəməməsi anlamaq mümkün deyil.

Kənar obyektlərin təsirinə danışarkən vurğulamaq yerinə düşər ki, hazırda Çeçenistanın paytaxtı Qroznının Xankala qəsəbəsində yerləşən hərbi hissədə hadisə ilə bağlı istintaq davam edir. Azərbaycan təyyarəsinə atəşin məhz bu hərbi hissənin ərazisindən açıldığına dair məlumatlar var.

Atəş əmri verənlərin və atəş açanların kimliyi Azərbaycan tərəfinə bellidir. Rusiyalı müstəntiqlər isə atəşin niyə açılmasının səbəblərini müəyyənləşdirmək istəyir, dindirmə zamanı məhz bu suala cavab almağa çalışırlar.

“Kreml bunu gecikdirsə...”

Ramiz Yunus: “Moskvanın Bakıya təzyiqləri mənasızdır”

“Qazaxıstan “Azərbaycan Hava Yolları”nın təyyarəsinin qəzaya uğraması ilə bağlı ilkin hesabatı dərc etdikdən sonra biz görürük ki, hakimiyyətli Rusiya KİV-ləri sanki verilən komanda ilə dərhal Azərbaycana qarşı genişmiqyaslı yalan və açıq dezinformasiya kampaniyasına başladılar.

Bu ondan xəbər verir ki, Kreml hələ də vaxt udmağa, məsuliyyətdən yayınmağa kobud cəhdlər göstərir və bununla da “soyqırım informasiya müharibəsi”ni davam etdirir. Rəsmi Moskvanın bu cür davranışı Azərbaycanla Rusiya arasında dövlətlərarası münasibətləri daha da mürəkkəbləşdirəcək, hansı ki bu münasibətlər hazırda bir çox vacib istiqamətlər üzrə “pauzaya” qoyulub. Ancaq Kreml rəsmi üzr istəməyi, öz günahının etirafını, bütün günahkarların cəzalandırılmasını və təzminatın ödənilməsinə nə qədər gecikdirsə, Azərbaycanın təzyiqləri bir o qədər sərt olacaq”.

Kremlin aqressiv inadkarlığı və Azərbaycana qarşı davam etdirdiyi çirkin təbliğat kampaniyasını **ABŞ-da yaşayan tanınmış politoloq Ramiz Yunus** öz sosial şəbəkə səhifəsində belə şərh edib.

R.Yunus Kremlin bu davranışının iki ölkə arasında münasibətləri daha da gərginləşdirə biləcəyini qeyd edib: “Rusiyanın Ukraynaya qarşı genişmiqyaslı təcavüzə başlamasından sonra Kremlin düşdüyü geosiyasi vəziyyətdə bu gün Cənubi Qafqazın şərtsiz lideri olan Azərbaycanla qarşıdurma getməsi Moskvanın siyasi uzaqgörənliyinin olmamasından başqa bir şey deyil. Azərbaycan və onun cəmiyyəti gözəl tarixi yaddaşa malikdir və Moskvanın həm Rusiya İmperiyası, həm də Sovet İttifaqı dövründə oynadığı neqativ rolu, o cümlədən Qorbaçovun dövründə 1990-cı ilin qanlı Yanvarını, 1992-ci ilin fevralında Xocalı soyqırımını, Yeltsin dövründə Birinci Qarabağ müharibəsində Ermənistanı dəstəkləməsi və Rusiyanın müasir imperiya siyasətinin Azərbaycana qarşı törətdiyi çoxsaylı cinayətləri heç vaxt unutmayaq. Artıq başa düşməyin vaxtıdır ki, Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsindəki qələbədən sonra bütün Cənubi Qafqaz regionunun status-kvosunu tamamilə dəyişib, qardaş Türkiyə simasında güclü hərbi-siyasi mütəfiqə, Pakistan və İsrail təmsalında strateji tərəfdaşlara malikdir. Buna görə də bu gün Azərbaycana Rusiyanın Sovet İttifaqı dağıldan 2020-ci ilə qədər etdiyi kimi təzyiq göstərməsi mənasızdır. Kremldeki siyasətçilər bunu nə qədər tez başa düşsələr, bir o qədər yaxşıdır. Böyük Çin filosofu və mütəfəkkiri Konfutsi demişdir: “Səhv edib, onu düzəltməyən adam daha bir səhv etmiş olur”.

Azərbaycan tərəfinə atəşin hansı silahdan açıldığı da məlumdur. Azərbaycan hökumətindəki mənbə fevralın 4-də “Reuters” agentliyinə bildirib ki, təyyarə Rusiyanın “Pantsir-S” hava hücumundan müdafiə sistemi ilə vurulub.

“Azərbaycan tərəfində təyyarədən çıxarılan və beynəlxalq ekspertiza nəticəsində müəyyən edilmiş “Pantsir-S” raketinin fraqmenti var”, - deyərək mənbə bildirib.

Politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, Azərbaycanın mülki təyyarəmizin vurulması ilə bağlı sübutları Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinə təqdim etmək və Rusiyaya qarşı iddia qaldırmaq hüququ var. Belə görünür ki, Rusiya tərəfi bu hadisədə məsuliyyəti üzərindən atmaq niyyətindədir. Ona görə də Azərbaycan Rusiyaya konkret xəbərdarlıq edə bilər ki, bizə Beynəlxalq Məhkəməyə müraciət etməkdən başqa yol qoymursunuz: “Bu qədr fakt, sübut və dəlillər ortada olduğu halda Rusiyanın məsələni başqa istiqamətə yönəltmək niyyəti, günahı ekipajın üzərinə atmaq cəhdləri acı təəssüf doğurur.

Əslində Rusiyadan gözlənilən elə bu idi. Lakin Rusiya tərəfi unutmamalıdır ki, ortada kifayət qədər maddi sübutlar var, bu cinayətin məsuliyyətindən yayınmaq mümkün deyil. Araşdırmalarda Qazaxıstanla yanaşı, Azərbaycan, Rusiya və istehsalçı ölkə olan Braziliyadan olan mütəxəssislər də iştirak edir. İlkin hesabatda əksini tapmış məqamlar Rusiya tərəfinə də məlumdur.

Azərbaycanın şərtləri, nə istədiyi bellidir və bunlar ali səviyyədə də elan edilib. Artıq qeyd olunduğu kimi, Azərbaycanın əlində təyyarənin vurulduğu “Pantsir-S” raketlərinin hissələri də var. Sübut bazası formalaşır, faktlar, dəlillər toplanır və beynəlxalq məhkəməyə müraciət etmək istiqamətində hazırlıq işləri aparılır.

Bununla belə, Azərbaycan Rusiya ilə dialoq üçün qapıları bağlamayıb. Moskva öz günahını açıq şəkildə etiraf edib məsuliyyəti üzərinə götürməlidir. Əks halda, məsələnin məhkəmələr müstəvisinə çıxacağı üçün dəlillər yetərlidir”.

✉ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Şahnaz Bəylərqızı və Şəmsəd Ağa barəsində həbs qərarı

“Arqument.az” saytının rəhbəri Şəmsəd Ağa (Ağayev) barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Bu barədə Xətai Rayon Məhkəməsində keçirilən prosesdə qərar qəbul olunub. Qərara əsasən, Şəmsəd Ağa 2 ay 1 gün müddətə həbs edilib.

Qeyd edək ki, ona Cinayət Məcəlləsinin 206.3.2-ci (qaçaqmalçılıq, əvvəlcədən əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

“Toplum TV” işi üzrə saxlanılan Şahnaz Bəylərqızı barəsində də həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Bu barədə qərar Xətai Rayon Məhkəməsində verilib. Qərara əsasən, o, 3 ay 15 gün müddətə həbs edilib.

Xatırladaq ki, ötən il “Toplum TV” internet televiziyaşının yerləşdiyi ofisdə və daha bir neçə ünvanda Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən əməliyyat keçirilib. DİN-in yaydığı məlumatda bildirilib ki, paytaxtın Nərimanov rayonu Y.V.Çəmənzəminli ev 98 B ünvanında yerləşən ofisdə və əlavə digər ünvandlarda bir qrup şəxsin fəaliyyəti ilə bağlı daxil olan məlumat üzrə polis əməkdaşları tərəfindən əməliyyat-axtarış tədbirləri keçirilib. Akif Qurbanov, Ələsgər Məmmədli və daha bir neçə nəfər saxlanılıb.

Onlara qarşı Cinayət Məcəlləsinin 206.3.2 (qaçaqmalçılıq qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə) maddəsi ilə cinayət işi açılıb.

Burun əməliyyatında ölən Nəzrinin atası infarkt keçirdi

Burun əməliyyatından sonra vəfat edən Nəzrin Mansurovanın atası Aydın Abışzadənin səhhətində problem yaranıb. Bakupost.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, o, infarkt keçirib. Məsələ ilə bağlı sayta açıqlama verən Aydın Abışzadə məlumatı təsdiqləyib: “Bir neçə gün əvvəl infarkt keçirdim. İki gün xəstəxanada qaldım. “Anju” etdilər, stent qoydular. Əməliyyat olunmağımı istədilər, amma mən razılıq vermədim. Şükür Allaha, indi vəziyyətim normaldır.

Nəzrinin ölümündən sonra üreyim dözmədi. Sanki üreyim partladı”.

Xatırladaq ki, yanvarın 12-də 1995-ci il təvəllüdlü Bakı şəhər sakini Nəzrin Aydın qızı Mansurovanın müalicə aldığı xəstəxanada ölümü faktı ilə bağlı Nəsimi Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılıb.

İlkin araşdırma zamanı Nəzrin Mansurovanın yanvarın 3-də paytaxtın Nəsimi rayonu ərazisində yerləşən klinikalardan birində septoplastika əməliyyatı edilməsi, əməliyyatdan qısa müddət sonra vəziyyətinin kəskin ağırlaşdığı, daha sonra müalicə məqsədilə yerləşdirildiyi xəstəxanada ölümü müəyyən edilib.

Faktla bağlı Nəsimi Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 314.2-ci (səhlənkarlıq - ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq istintaq aparılır. Əməliyyatı həyata keçirən həkim Sənan Mehdiyev həbs olunub

Əli Kərimli barədə qərar qüvvədə qaldı

Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (AXCP) sədri Əli Kərimli barəsində olan qərardan verilən apelyasiya şikayəti üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, Bakı Apelyasiya Məhkəməsində hakim Faiq Qəniyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar qəbul olunub. Qərara əsasən, şikayət təmin edilməyib və birinci instansiya məhkəməsinin qərarı qüvvədə saxlanılıb.

Qeyd edək ki, partiyanın sabiq Nəzarət Təftiş Komissiyasının sədri olmuş, daha sonra partiya sıralarından xaric edilən Əliyev Aydın Səadətqulu oğlu Əli Kərimlinin Cinayət Məcəlləsinin 147-ci (böhən) və 148-ci (təhqir) maddələri ilə məsuliyyətə cəlb edilməsi ilə bağlı Nəsimi Rayon Məhkəməsinə müraciət edib. Aydın Əliyev 10 iyun 2019-cu il tarixində partiya sıralarından kənarlaşdırılıb.

Nəsimi Rayon Məhkəməsinin qərarına əsasən, Əli Kərimli 1500 manat məbləğində cərimə edilib.

Ölkəmizin əhalisi arasında yağa daimi tələbat var, lakin getdikcə daha az vətəndaş onu almaq imkanına malikdir. Şirniyyatçılar da daha sərfəli variantları axtarmağa məcbur olurlar ki, bu da onların məhsullarının dadına və sağlamlığa faydalarına mənfi təsir göstərir. Yağın qiyməti qalxır, lakin keyfiyyət həmişə onlara uyğun gəlmir. İdxalçılar çox vaxt ən ucuz və nəticədə keyfiyyətsiz mal gətirirlər. Alıcılar çoxlu pul xərcləyərək, kərə yağı kimi satılan spre-di ala bilərlər.

Yeri gəlmişkən, bu günlərdə Azərbaycan İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar Nəzarəti və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin rəhbərinin müşaviri Elman Sadıqov “Baku” TV-nin “Bakı Aktual” verilişində bildirib ki, o, mağazalardan kərə yağı almır, daha çox yerli təsərrüfatların məhsulları olan kərə yağı alır. Mağazanın rəflərində nələr olduğuna təəccüblənməyə bilmərsən. Bununla belə, kənd yağı adlanan yağda vəziyyət yaxşı deyil - saxta malla qarşılaşma riski yüksəkdir.

Bu məhsulla bağlı global və daxili bazarda nə baş verir?

Ötən il və bu ilin əvvəlində dünyada süd məhsullarının qiymətində artım müşahidə olunsada, ən çox kərə yağı bahalaşmış. Global qiymətlər 14 ay dalbadal artaraq ötən ilin sonunda yeni rekord həddə çatıb. Eyni zamanda kərə yağı istehsalı artmaqda davam edir, lakin istehsal artımı. Xərclərin artması otlaqların azalması səbəbindən təzə inək südünün qıtlığı ilə bağlıdır. Yeri gəlmişkən, inəklər iqlim dəyişikliyi ilə günahkarlarından biri hesab olunur, ona görə də “yaşıl” tendensiyaları nəzərə alaraq, dünya süd və mal əti istehsalının əhəmiyyətli dərəcədə azalması ilə üzləşə bilər. Qiymət artımı həm də logistika, enerji, yem, baytarlıq dərmanlarının bahalaşması, heyvandarlığa kəfayət qədər investisiya qoyulmaması ilə bağlıdır.

Azərbaycanda vəziyyət global tendensiyaları əks etdirir.

Kərə yağını ucuzlaşdırmaq olar, amma...

“Qadağalar problemi həll etməyəcək, lakin dəstək daxili bazarda kərə yağı ilə bağlı vəziyyətə müsbət təsir göstərə bilər”

Çünki biz əsasən idxaldan asılıyıq. Yerli istehsalçılar üçün xərclər artır, otlaqlar və mal-qaranın sayı isə azalır. Belə şəraitdə yaxın gələcəkdə qiymətlərin azalmasını gözləməyə dəyməz. Ötən ilin sonunda kərə yağı orta hesabla 10% bahalaşmış və ən bahalı ərzaq məhsullarından biridir.

Statistikaya görə, ötən il ölkəmizdə istehsalda artım müşahidə olunub: 2024-cü ilin yanvar-noyabr aylarında 26 min 890,6 ton kərə yağı istehsal edilib ki, bu da 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə illik 9,1% çoxdur. 2024-cü il dekabrın 1-nə hazır məhsul ehtiyatları 0,9 ton təşkil edib. Bununla yanaşı, ölkəmiz ilk növbədə Rusiyaya ixracını xeyli artırır. 26 min 403 ton idxal edilib ki, bu da ötən ilin 11 ayı ilə müqayisədə 11 min 487 ton çoxdur. Azərbaycanda idxal edilən kərə yağı orta pərakəndə satış qiyməti 21,95 manat, yerli kərə yağı isə 20,25 manat olduğu halda, sentyabrda bu məhsul 18,49 manata satılırdı.

İqtisadçı ekspert Rauf

Qarayev qeyd edib ki, artıq uzun illərdir Azərbaycanda heyvandarlığın çətin vəziyyətindən danışılır və bu baxımdan kərə yağı istehsalını necə artırmaq mümkün olub, maraqlıdır: “İstənilən halda, biz bu məhsulu Rusiya, Belarus, Ukrayna və Yeni Zelandiyadan alaraq, hələ də idxaldan asılıyıq. Orta hesabla, kərə yağı kiloşu alıcılara 10 manata başa gəlir, amma sonda iki-üç dəfə baha satılır. Həmin məhsulların idxalçılarına verilən üstünlüklərə baxmayaraq, Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, idxal olunan yağın gömrük rüsumunun 15%-dən 5%-ə endirilməsi müddəti 2025-ci ilin sonuna qədər uzadılıb”.

Ekspertin fikrincə, görünür, bu faktor, monopoliyanın mövcudluğuna görə effekt vermə və müvafiq orqanlar belə əhəmiyyətli qiymət artımına heç bir reaksiya vermirlər.

“Həm qiymətə, həm də məhsulun keyfiyyətinə nəzarət gücləndirilməlidir. Müvafiq olaraq, yerli istehsal olunan yağın da qiyməti qalxır. Biz ölkədə hasil edilən yağın

xeyli hissəsini Rusiyaya satırıq. Rusiyanın özü bu məhsulu xeyli ixrac etsə də, son vaxtlar idxalını da xeyli artırır. Amma ilk növbədə, özümüzü yerli məhsullarla tam təmin etməliyə, qalanını, əgər varsa, ixrac etmək olar”, - deyir iqtisadçı söyləyib.

Qarayev əmindir ki, istehsalçılara güzəştli kreditlər və subsidiyalar verilməlidir ki, onlar malları xaricə ixrac etməkdənsə, ölkədə satmağa həvəslənsinlər: “Qadağalar problemi həll etməyəcək, lakin dəstək daxili bazarda kərə yağı ilə bağlı vəziyyətə müsbət təsir göstərə bilər. Aydın ki, hər bir istehsalçı qazanc əldə etməkdə maraqlıdır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə aqroklasterlərin yaradılması ilə əhalinin ucuz və keyfiyyətli kərə yağı ilə təminatı yaxşılaşacaq. Heyvandarlığın inkişafı üçün yaxşı imkanlar mövcuddur ki, bu da kərə yağı istehsalını xeyli artırmaq və onun maya dəyərini aşağı salmaq imkanı verir”.

□ Ayna.az

Lisensiyası ləğv edilən həkimlərin siyahısı

Plastik cərrahların peşə fəaliyyətinin qanuni əsaslarla müəyyənəndirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin İstintaq İdarəsində başlanmış istintaqın ilkin nəticələri bəlli olub.

Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin İstintaq İdarəsində başlanmış istintaqla plastik cərrahiyyə ixtisası ilə bağlı olmayan və plastik cərrahiyyə ixtisası üzrə rezidentura təhsili almayan tibb sahəsində fərqli ixtisasa sahib bir qrup şəxsə Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda kurslara cəlb olunmaqla sertifikatlaşdırılmaqla sertifikatlaşdırılmaqla və

sonda həmin şəxslərə plastik cərrahiyyə üzrə praktik fəaliyyətə buraxılmaları barədə sertifikatlaşdırma şəhadətnamələri verilməsi müəyyən edilib.

Məlumatla görə, adları aşağıda qeyd olunan tibb işçilərinə Azərbaycan Respublikasının ərazisində plastik cərrahiyyə ixtisası üzrə praktik fəaliyyətə məşğul olmaq üçün icazə verilmiş sertifikatlaşdırma şəhadətnamələri ləğv edilib:

Ağamirova Könül Əlifrid qızı sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi Ser. AH No 044818, verilmə tarixi 27.04.2022-ci il;

Əliyeva Şövkət Tofiq qızı sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi Ser. AH No 043603, verilmə tarixi 13.01.2022-ci il.

Ser. AH No 043889, verilmə tarixi 11.02.2022-ci il;

Həmidova (Heydərova) Sevinc Abisalam qızı sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi Ser. AH No 040407, verilmə tarixi 16.06.2021-ci il;

Kərimova Bəhicə Rafiq qızı verilmə tarixi 25.12.2023-cü il; sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi Ser. AH No 055491,

Quliyeva Rəna Ədalət qızı verilmə tarixi 19.08.2022-ci il; sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi Ser. AH No 046988,

Qurbanova Təbəssüm Arif qızı - sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi Ser. AH No 044967, verilmə tarixi 10.05.2022-ci il;

Salmanlı Elnarə Eldar qızı sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi Ser. AH No 043603, verilmə tarixi 13.01.2022-ci il.

Trampın İranla bağlı "gah nala, gah mixa" siyasəti

Bu, ABŞ-ın İranla bağlı hələ müəyyənləşməmiş siyasəti olduğunu göstərir, yoxsa?

ABŞ prezidenti Donald Tramp "İrana maksimum təzyiq" siyasətini canlandıracaq fərman imzalayıb. Tramp bu qərardan məmnun olmadığını, lakin "İrana qarşı sərt davranmağa məcbur olduğunu" deyib. "İran nüvə silahı əldə etməyə çox yaxındır. İranın nüvə silahı ola bilməz", - Tramp deyib.

Tramp iranlı həmkarı Məsud Pezeşkianla mümkün görüş barədə də danışib. Ağ Evdə jurnalistlərlə söhbəti zamanı "İran prezidenti ilə görüş və ya birbaşa əlaqə barədə düşüncəsinizmi" sualına Tramp "hə" cavabını verib.

"Görəcəyik ki, İranla razılığa gələ bilək, yoxsa yox", - Amerika lideri qeyd edib. Tramp vurğulayıb ki, İranın nüvə silahı əldə etməsinə icazə verilə bilməz. Trampdan ona və ya komandasının üzvlərinə qarşı sui-qəsd olarsa, İranın hansı nəticələrlə üzlaşa biləcəyi də soruşulub.

"Bunu etsələr, məhv olacaqlar. Bunu etsələr, məhv ediləcəklər, heç nə qalmayacaq", - deyərək Amerika lideri əlavə edib. Donald Tramp bildirib ki, ABŞ-ın İsrailə əməkdaşlıq edərək İranı məhv etmək niyyətində olduğu barədə xəbərlər çox şişirdilib. Bu barədə isə Tramp "Truth" sosial şəbəkəsində yazıb. "Mən İranın böyük və uğurlu, lakin nüvə silahına malik olmayan bir ölkə olmasını istəyirəm. ABŞ-ın İsrailə birgə fəaliyyət göstərərək İranı darmadağın edəcəyinə

dair xəbərlər çox şişirdilir. Mən İranın sülh yolu ilə böyüməsinə və çiçəklənməsinə imkan verəcək sülh sazişinə üstünlük verərdim. Biz dərhəl bunun üzərində işə başlamalıyıq və imzalanandan və tamamlandıqdan sonra böyük bir Yaxın Şərq bayramı keçirməliyik. Tanrı Yaxın Şərq qorusun!", - o əlavə edib.

İran prezidenti Məsud Pezeşkian ABŞ prezidenti Donald Trampın "Tehranın neft ixracını sıfıra endirmək" siyasətinə reaksiya verib. Məsud Pezeşkian Energetika Nazirliyində keçirilən mərasimində çıxışında deyib: "Amerikalılar neft ixracatımızı dayandıрмаq istəyirlər, çünki onlar hər şeyin neftdən asılı olduğunu düşünürlər. Sanksiyaları neytrallaşdırmağın bir çox yolu var".

Diqqətçəkən budur ki, bir gün ərzində ABŞ prezidenti İrana münasibətdə fərqli mövqelər nümayiş etdirib. Bu, Trampın İranla bağlı hələ müəyyənləşməmiş siyasəti olduğunu göstərir, yoxsa?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan

Şahinoğlu hesab edir ki, Ağ Ev ikinci dəfə qayıdan Tramp cənub qonşumuzu sözbəxan etmək niyyətindədir: "Tramp İran mövzusu Ağ Evdə Benyamin Netanyahu ilə müzakirə edib. Netanyahu mövqeyi qətidir: "İranın hərbi mərkəzlərinə zərbələr endirilməlidir ki, bu ölkə nüvə silahı yarada bilməsin". Vaşinqton da İranın nüvə silahı əldə etməsinin əleyhinədir və buna imkan vermək istəmir. Ancaq Tramp Netanyahu fərqli olaraq İranla zərbə endirmək məsələsində tərəddüd keçirir. Çünki Tramp elan edib ki, o, müharibələrə başlamaq deyil, müharibələri bitirmək istəyir. İranla müharibə isə böyük dağıntılara və bölgədə gərgin vəziyyətin yaranmasına səbəb ola bilər. Tramp İrandakı rejimi sözbəxan etmək istəyir. Ancaq bu mümkün olsaydı, Trampdan əvvəlki prezidentlər bu hədəfə çatardılar. Trampın iranlı həmkarı Məsud Pezeşkianla mümkün görüşü də heç nəyi həll etməyəcək. Çünki İranda söz sahibi mühafizəkar dairələridir, onlar isə Amerika və İsrailə düşmən gözü ilə baxırlar".

Ekspertin sözlərinə görə, ABŞ və İsrail İranın nüvə çalışmalarından ciddi narahatdır. Məhz buna görə Tramp və İsrailin Baş naziri Benya-

min Netanyahu'nun 4 fevralda baş tutan görüşlərində İran mövzusu xüsusi diqqət mərkəzində olub: "İsrail ABŞ-a tövsiyə edir ki, İranın hava müdafiə sistemi zəif olduğu bir vaxtda onun nüvə obyektlərinə zərbələr endirilsin. Lakin Tramp hələ ki, bu cür hərbi addımların əleyhinədir və müharibə istəmir. Buna baxmayaraq, Vaşinqtonun Tehrana təzyiqləri davam edəcək".

Elxan Şahinoğlu əlavə edib ki, İran nüvə çalışmalarından imtina etdiyini yalnız bəyanatlarla deyil, əməli şəkildə sübut edərsə, Tramp danışıqlara açıq ola bilər. Hətta ABŞ prezidenti İranın mötədil islahatçı kimi tanınan lideri Məsud Pezeşkianla görüşü də istisna etmir: "Bu fərman rəsmi şəkildə təzyiqlərin dərhal həyata keçirilməsi anlamına gəlmir. Tramp bununla İranla mesaj göndərir ki, nüvə çalışmalarından əl çəkdiqlərini əməli şəkildə sübut etsinlər və şərtləri qəbul etsinlər. Əks halda, Vaşinqton sanksiyaları daha da sərtləşdirə bilər".

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov hesab edir ki, İran ABŞ qədər gücü olmasa da, böyük güclərin planlarını pozmaq gücündədir: "Tramp bir iş adamı ki-

İran PUA daşıyan ilk hərbi gəmisini təqdim edib

İran özünün ilk pilotsuz uçuş aparatları (PUA) daşıyan hərbi gəmisini təqdim edib.

APA-nın "Mehr" agentliyinə istinadən xəbərinə görə, aviadaşıyıcı təkcə onların daşınması deyil, həm də kəşfiyyat xarakterli PUA-ların idarə olunması üçün zəruri avadanlıqla təchiz edilib.

Qeyd olunub ki, hərbi gəmidə quraşdırılan avadanlıqlar helikopterlərin istiqamətləndirilməsi fəaliyyətini də həyata keçirir.

Gəminin əsas özəllikləri arasında onun bir istiqamətə əlavə yanacaq tələb edilmədən 22 min dəniz mili boyunca məsafəni qət edərək, döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirməsidir.

"İsrail olmasaydı, İran 10 il əvvəl..."

Əgər İsrail mane olmasaydı, İran 10 il əvvəl nüvə silahı əldə edə bilirdi.

"Report"un məlumatına görə, bunu İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu "Fox News" telekanalına müsahibəsində deyib.

"İranın nüvə silahına sahib olacağına heç bir şübhə yoxdur. Əgər biz onların qarşısını almaq üçün müxtəlif tədbirlər görməsəydik, onlar yəqin ki, 10 il əvvəl bunu əldə edərdilər", - o deyib.

"Biz onları ləngitdik, lakin tamamilə dayandırmadıq", - Netanyahu əlavə edib.

Çin ordusu Pakistana iki gəmi göndərəcək

Çin Xalq Azadlıq Ordusu "Sülh-2025" çoxtərəfli hərbi təlimlərində iştirak etmək üçün Pakistana iki gəmi göndərəcək.

"Report" xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə Çin Xalq Respublikasının Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Hərbi idarənin "WeChat" sosial şəbəkəsindəki sahifəsində qeyd edilib ki, Pakistan Silahlı Qüvvələrinin dövlətinə cavab olaraq Pekin fevralın birinci yarısında "Baotou" esminəsinə və "Qaoyuhu" gəmisini göndərəcək. Qarşıdakı manevrlərə dəniz təchizatı və piratlarla mübarizə kimi əməliyyatlar daxil olacaq.

Bundan əlavə, hava hücumundan müdafiə sahəsində axtarış-xilasetmə missiyaları və əlaqələndirilmiş hərəkətlərin təlimi planlaşdırılır. Qeyd olunur ki, tədbirlərin əsas məqsədi dəniz təhlükəsizliyinin birgə təmin edilməsi üzrə bacarıqların təkmilləşdirilməsidir.

mi ilkin mərhələdə maksimalist tələblər irəli sürərək, son-da kompromis əldə etməyi hədəfləyir. Bu yanaşmanı Qəzza məsələsində də görmək mümkündür. Tramp Qəzzadan fələstinlilərin köçürülməsi kimi maksimalist təkliflər irəli sürərək, əslində danışıqlar prosesində daha real məqsədlərini əldə etməyə çalışır. Onun əsas məqsədi bölgədə HƏMAS-ın siyasi hakimiyyətinə son qoymağıdır. Bunun üçün o, İsrail, Türkiyə və ərəb dövlətlərinin birgə razılığı ilə konsorsium modeli üzərində razılığa gələ bilər. İran məsələsində də eyni taktikaya əl atır. Tramp prezidentliyinin ilk dönəmində İranla bağlı sərt ritorika sərgiləsə də, onun əsas məqsədi Tehranın Yaxın Şərqdə təsir imkanlarını məhdudlaşdırmaqdır. İran ABŞ qədər güclü olmasa da, regionda proksi qüvvələr vasitəsilə böyük dövlətlərin planlarını pozmaq gücünə malikdir. Buna görə də Tramp administrasiyası İranla müəyyən səviyyədə kompromis əldə etməyə çalışa bilər. Diqqətə almaq lazımdır ki, Yaxın Şərq və Məşəlman Asiyada tarixi güc mərkəzləri üç əsas qrupdan ibarətdir: türkdillilərlə və onların dövlət qurumları; ərəblər

və onların formalaşdırdığı siyasi sistemlər; irandillilərlə müəyyən dövlətlər. Bu üç güc bölgədə müxtəlif dövrlərdə fərqli idarəetmə sistemləri və siyasi formalar qəbul etsələr də, öz mövcudluqlarını qorumağı bacarmışlar. Şərq ölkələrinin bu özünəməxsus imuniteti xarici güclərin tamamilə dominantlıq əldə etməsinin qarşısını alır. Tramp hələlik yeni komandası ilə tam gücü ilə fəaliyyətə başlamayıb. Onun İran və digər məsələlərlə bağlı ritorikası əsasən danışıqlar üçün konseptual çərçivə formalaşdırmağa xidmət edir. Lakin yaxın gələcəkdə beynəlxalq proseslərin necə inkişaf edəcəyi bir çox faktordan asılıdır. Siyasi arenada fors-major hadisələrin baş verməsi istisna deyil və bu, Tramp administrasiyasının strategiyalarına təsir göstərə bilər. Bununla belə, ABŞ-ın global hegemonluğu artıq əvvəlki kimi sarsılmaz deyil. Regional güc mərkəzləri, xüsusilə Türkiyə, İran və ərəb dünyası öz maraqlarını qorumaqda qərarlıdır. Trampın ikinci dönəmi bu güc balansının necə formalaşacağını müəyyən edəcək əsas amillərdən biri olacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya, İran və Azərbaycanın xarici işlər, nəqliyyat, energetika nazirliklərinin və gömrük xidmətlərinin rəhbərləri Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin Rəşt-Astara dəmiryol qolunun tikintisinin gedişatını müzakirə etmək üçün yaxın vaxtlarda görüşəcəklər. Bu barədə İranın Rusiyadakı səfiri Kazem Cəfəli məlumat verib: “Yaxın vaxtlarda İran, Rusiya və Azərbaycanın xarici işlər nazirləri, nəqliyyat nazirləri, energetika nazirləri və gömrük xidmətləri rəhbərlərinin iştirakı ilə üçtərəfli görüş keçirməyi planlaşdırırıq”.

Səfirin sözlərinə görə, bu layihənin həyata keçirilməsinə dair sazişin 2025-ci ilin martına qədər imzalanması planlaşdırılır.

Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin aparıcı seqmenti olan Rəşt-Astara dəmir yolu Qəzvin-Rəşt dəmir yolunun davamıdır. Yolun Qəzvin-Rəşt hissəsi 2018-ci ildə istismara verilib. Həmin il Azərbaycanla İran arasında Rəşt-Astara hissəsinin tikintisi üzrə saziş imzalanıb. Sazişə əsasən Azərbaycan xəttin tikintisi üçün İrana 500 milyon dollar kredit ayırmalı idi. Lakin ABŞ prezidenti Donald Trampın qərarı ilə İrana qarşı tətbiq olunan genişmiqyaslı sanksiyalar bu sazişin reallaşdırılmasına imkan vermədi.

Məsələ bir də gündəmə Ukraynadakı işğalçı mühərriyə görə Qərbin ağır sanksiyalarına məruz qalan Rusiyanın Hindistanla ticarətini ABŞ və müttəfiqlərinin nəzarətindən kənar ərazilərdən qurmaq ehtiyacı yarananda gətirildi. Belə ki, Qərb mallarının Rusiyaya tədarükü qadağan olunduqdan sonra ölkə özünə lazım olan məhsulları Çin və Hindistandan almağa başlayıb. Bu, Hindistandan başlayan Şimal-Cənub marşrutunun işlək hala gətirilməsinin zərurəti çəvirib. Ona qədər dəhliz Hindistandan yükləri Avropaya çatdırılması məqsədilə irəli sürülən layihə idi: Asiyadan Avropaya daşınan yüklərin İranın Çabahar limanına, buradan isə Qəzvin-Rəşt-Astara (İran) - Astara (Azərbaycan) dəmir yolu ilə Rusiya və Avropaya daşınması nəzərdə tutulurdu. Lakin Rusiyanın Qərbə yolu bağlandıqdan sonra diqqət daha çox Hindistan mallarının bu ölkəyə çatdırılması imkanlarına yönəldildi.

Rəşt-Astara dəmir yolu İran, Azərbaycan və Rusiyanın dəmir yolları sistemlərini birləşdirən bir layihədir. Astaraçay üzərində İranla Azərbaycanın birgə yeni dəmir yolu körpüsü tikərək istifadəyə verməsi ilə İranla dəmir yolu əlaqəsi yarandı. Hələlik Rəştədən Astaraya yük maşınları ilə gətirilən yüklər oradan dəmir yolu və avtomobillərlə Rusiya sərhədinə dövr edilir. Rəşt-Astara dəmir yolu xətti istifadəyə verildikdən sonra isə yük qatar-

biqinə səs versələr, özləri də ona əməl etməli olacaqlar. Buna görə də hər iki TŞ üzvünün fərqli mövqe sərgiləyəcəyi gözlənilir.

Analitiklərə görə, hətta BMT qətnaməsi olmadan belə ABŞ və müttəfiqlərinin İranın neft ixracının qarşısını böyük ölçüdə almaq imkanları var. Xüsusilə Trampın sərt yanaşması burada mühüm rol oynayacaq. Digər tərəfdən, İran neftinin 90 faizdən çoxunu alan Çin Rusiya ilə əlaqələrə görə onsuz da ciddi təzyiq altındadır. İranla bağlı əlavə təzyiqlər iqtisadiyyatında artım sürəti zəifləyən Pekinin ABŞ və Avropa İttifaqı ilə yeni konfliktlə razılaşmasını xeyli çətinləşdirəcək.

Politoloq, “Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin

Gələn ay Rusiya və İranla bu sazişi imzalayırıq

Tramp bu dəfə də layihəni yarımçıq qoya bilər

rəhbəri Elxan Şahinoğlunun “Yeni Məsavət”ə dediyinə görə, Rusiya və İran prezidentlərinin yanvarın 17-də Moskvada imzaladıqları sazişdə Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafından bəhs edilib: “Rəşt-Astara dəmir yolunun tikintisi nəqliyyat dəhlizinin imkanlarını genişləndirməlidir. Ancaq ABŞ-in həm Rusiyaya, həm də İrana qarşı sərt sanksiyaları mövcuddur. Ötən il hələ Co Bayden hakimiyyəti Hindistana Çabahar limanına yatırımlara görə xəbərdarlıq etmişdi. Mümkündür ki, Donald Tramp administrasiyası Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinə qarşı sanksiya tətbiqi ilə bağlı qərar qəbul etsin. Bu zaman Azərbaycan üçün də müəyyən çətinliklər yarana bilər. Biz məhz ABŞ sanksiyaları ilə üzleşməmək üçün vaxtilə Rəşt-Astara dəmir yolunun tikintisinə ayırmağı planlaşdırdığımız 500 milyon dollar kreditin İrana verilməsindən imtina etdik”.

Politoloq bildirir ki, digər məsələ Rusiyanın İrana qaz nəqli ilə bağlıdır: “Bu məsələdə də ciddi suallar var. Rusiyanın energetika naziri bəyan edib ki, Rusiya İrana ilkin mərhələdə 2 milyard kubmetr nəql edəcək, növbəti mərhələdə bunun həcmi 55 milyard kubmetrə çatdırılacaq. Nazir bu zaman nəqlin Azərbaycan ərazisindən həyata keçiriləcəyini bildirib. Moskva və Tehran rəsmi Bakının bu məsələdə mövqeyini öyrənmədən Azərbaycanın yerinə qərar veriblər. Halbuki Azərbaycan rəsmiləri bu barədə heç bir açıqlama verməyiblər. Bunun özü göstərir ki, rəsmi Bakı haqlı olaraq Rusiya qazının Azərbaycan üzərindən İrana nəqli məsələsində ehtiyatlı mövqe tutub”.

□ Dünya SAKIT, “Yeni Məsavət”

ları Rusiyadan İran və əks istiqamətə Azərbaycan ərazisindən tranzit olaraq keçəcək. Sözügedən layihə yekunlaşandan sonra Hindistan və İrandan, o cümlədən digər istiqamətlərdən gələn yüklər Azərbaycan ərazisindən keçməklə “Qoca qitə”yə də daha sürətlə daşınacaq.

İran ərazisində marşrutun ən zəif həlqəsi Rəştədən Astaraya dəmiryol xəttinin olmamasıdır. 2023-cü ildə Rusiya bu yolun tikintisi üçün İrana 1,3 milyard avro kredit ayırmağa razılışmış. Layihənin ümumi dəyəri 1.6 milyard avro hesablanır. Beləliklə, Rusiya layihədə 85 faiz paya malik olur. Razılaşmaya əsasən İran Astarasından Azərbaycan Astarasına dəmiryol xəttinin Rusiya, Azərbaycan və İranın birgə inşa edəcəyi deyilir.

2023-cü ildə kredit sazişi imzalanırsa da, indiyədək İran tərəfi üzərinə düşən işləri başa çatdırmayıb deyə yolun tikintisinə başlamaq mümkün olmayıb. Ötən ilin dekabrında Rusiya baş nazirinin müavini Vitali Savelyevin rəhbərlik etdiyi hökumət nümayəndə heyəti Tehrandan İran Prezidenti Məsud Pezeşkianla görüşüb. Əsas müzakirə mövzularından biri məhz Rəşt-Astara dəmiryol xətti olub. Rusiya rəsmisi bildirib ki, xəttin tikintisi başa çatdıqdan sonra Rusiya ilə İran arasında yükdaşımanın potensial həcmi ildə 15 milyon ton təşkil edəcək. Savelyev qeyd edib ki, İran hakimiyyəti ilə Rəşt-Astara

dəmir yolu hissəsinin tikintisi ilə bağlı 4 bəndi müzakirə ediblər: “Biz indi dörd məsələ haqqında danışdıq, onların yerinə yetirilməsi üçün hər iki tərəfə öhdəlik götürmüşük. Danışqlarımızda ən həssas məsələ torpaq idi. İnfrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsində bütün bizim böyük təcrübəmiz var və biz başa düşürük ki, İranla birgə müqaviləmizdə nəzərdə tutulduq sual bu qərarların icrası ilə bağlı qalır”.

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-nin (ADY) açıqladığı məlumata görə, 2024-cü ildə Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə tranzit yükdaşımanın həcmi 2023-cü ilə müqayisədə 28 faiz artaraq 814 min ton təşkil edib. Dekabr ayında Azərbaycan və Rusiya arasında Şimal-Cənub dəhlizi ilə tranzit yük daşımaları, o cümlədən dəmiryol daşımalarının inkişafı üçün əməkdaşlığı nəzərdə tutan saziş imzalanıb. Sazişin məqsədi dəmiryol infrastrukturunun və tranzit daşımalarının inkişafı üzrə əməkdaşlığın şərtlərini müəyyən etmək və Şimal-Cənub dəhlizinin Qərb marşrutunun potensialını artırmaqdır. Bu saziş üzrə əməkdaşlıq sayəsində dəmiryol nəqliyyatına yeni yüklərin cəlbə stimullaşdırılacaq və daşıma həcmələrinin artım və dəmiryol nəqliyyatı infrastrukturunu-

nun inkişaf tempi balanslaşdırılacaq.

Paralel olaraq dekabr ayında ADY rəhbərliyi İrana səfər edərək bu ölkənin dəmiryol rəsmiləri ilə görüşüb və İranın Astara şəhərində yerləşən terminalın inkişafı ilə bağlı əsas mərhələləri və icra müddətlərini, terminalda həyata keçirilən işlərin 2025-ci ilin sonunadək başa çatdırılmasını, yeni əməkdaşlıq sahələri və maliyyələşdirmə planlarını müzakirə edib. Görüşdə Azərbaycan və İran ərazilərində yerləşən Astara terminallarının idarəçiliyini həyata keçirən “Cənub Yük Terminalı” MMC-nin fəaliyyətinin genişləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirilib.

Beləliklə, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin ən perspektivli qolu olan Qərb qolunun yükötürmə gücünün artırılması istiqamətində işlər sürətlənir. Lakin həm də tarix təkrarlanır sanki: ikinci dəfə ABŞ prezidenti kürsüsünə gələn Donald Tramp İrana qarşı sərt sanksiya siyasətinə qayıdılmasına dair memorandum imzalayıb. Memorandumda əsasən, ABŞ Maliyyə Nazirliyi İranın Yaxın Şərqdə proksi hərbi qrupları, həmçinin nüvə programını maliyyələşdirməsinin qarşısını almaq üçün onun neft ixracını sıfıra endirmək məqsədilə ən sərt tədbirlər görməlidir. Birinci prezidentliyi dövründə Tramp artıq bir dəfə buna çox böyük ölçüdə nail olub:

Onun tətbiq etdiyi qadağalar sayəsində İranın neft ixracı gündəlik 3 milyon bareldən 600 min barel qədər azalıb. Nəticədə 2019-2020-ci illərdə neft ixracından kəskin asılı olan İranın iqtisadiyyatında tənəzzül qeydə alınıb. İndi isə ABŞ yenidən İran neftini hədəf alıb.

Əgər 2018-ci ildə Avropa İttifaqı və Böyük Britaniya ABŞ-in kampaniyasına qoşulmadılarsa, indi bunun tamam əksi olacaq. Çünki İran uranı nüvə silahı əldə etməyə imkan verən səviyyəyə qədər zənginləşdirməyin bir addımlığındadır. MAQATE-nin rəhbəri Rafael Qrossi ötən ay Davosda keçirilən Dünya İqtisadi Forumunda çıxışı zamanı deyib ki, İranın nüvə sənayesi uranın zənginləşdirilməsinin silah gücü səviyyəsinə yaxınlaşır.

Ötən ilin dekabrında Britaniya, Almaniya və Fransa BMT Təhlükəsizlik Şurasında İranın nüvə silahına sahib olmasının qarşısını almaq üçün lazım gələrsə, ona qarşı bütün beynəlxalq sanksiyaları bərpə etməyə hazır olduqlarını bildiriblər. Bu il oktyabrın 18-də BMT-nin İrana qarşı sanksiyaların yumşaldılmasını nəzərdə tutulan 2015-ci il qətnaməsinin müddəti bitir. Bu, ABŞ və müttəfiqlərinin İrana qarşı sərt qətnamənin qəbuluna çalışacaqları gözlənilir. Lakin buna nail olunması real hesab olunmur: Rusiya və Çin Tehrana qarşı BMT səviyyəsində sanksiyaların tət-

Fevralın 4-də saat 08:10 radələrində Ucar rayon Rəstəcə kənd tam orta məktəbinin 9-cu sinif şagirdi öz sinif yoldaşına bıçaqla xəsarət yetirib. İlk tibbi yardım göstərildikdən sonra o, ixtisaslaşmış tibbi yardım alması üçün Göyçay Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına təxliyə olunub. Pasiyent xəstəxananın cərrahiyyə şöbəsinə yerləşdirilərək əməliyyat edilib. Vəziyyəti stabil qiymətləndirilən şagird fevralın 5-i ambulator müalicə üçün evə buraxılıb.

Qeyd edək ki, son vaxtlar məktəblərdə şagirdlər arasında baş verən zorakılıq hadisələri xeyli artıb ki, bu da cəmiyyəti ciddi şəkildə narahat edir. Bəs səbəb nədir? Niyə şagirdlər, yeniyetmələr zorakılığa bu qədər meyllidir?

Mövzu ilə bağlı **millət vəkili Ceyhun Məmmədov** "Yeni Müsavat"a danışdı. Deputatın fikrincə, əvvəlki dövrlərlə müqayisədə bu cür hadisələr o qədər də çox deyil: "Nəzərə alsaq ki, bu gün bizim məktəblərimizdə çox sayda şagird təhsil alır və bunu tənzimləmək kifayət qədər mürəkkəb bir məsələdir. Dünyanın hər yerində olduğu kimi, Azərbaycanda da zaman-zaman belə hadisələrin baş verdiyini görürük. Qeyd etdiyim kimi, bu gün vəziyyətin çox yüksək səviyyədə, çox kəskin və dözülməz olduğunu demək yanlış olardı. Lakin sayı az olsa da, bu gün bu cür hadisələr narahatlıq doğurur. Bəli, zorakılığa meyl artmaqdadır və burada hesab edirəm ki, həm valideynlərin, həm də məktəblərin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Yeni valideynlər övladlarının tərbiyəsinə daha çox vaxt ayırmalı, onlarla daha çox

Yenə məktəb, yenə bıçaq, yenə qan....

Şagirdlər niyə zorakılığa meyllidir - ekspertlərin cavabı

söhbət etməli və onlarla daha çox tərbiyəli müzakirələr aparmalıdır. Eyni zamanda hesab edirəm ki, burada məktəblər və valideynlər arasında güclü kommunikasiya və münasibət əlaqələrinin qurulması çox önəmlidir ki, belə hallar baş verdikdə birgə əməkdaşlıq nəticəsində operativ şəkildə bu prosesin qarşısını almaq mümkün olsun. Ona görə də bu istiqamətdə səmərəli addımlar atılmalıdır".

Təhsil eksperti Kamran Əsədovun fikrincə şagirdlərin zorakılığa bu qədər meyli olmasının əsas səbəblərindən biri ailədə və ya sosial mühitdə gördükləri şiddətdir: "Uşaqlar ətrafda nə müşahidə edirlərsə, onu öyrənir və tətbiq edirlər. Əgər bir uşaq ailədə aqressiya və zorakılığa şahid olursa, bu onun üçün normal davranış modelinə çevrilir. Valideynlərin bir-biri ilə və ya övladları ilə sərgilədiyi mü-

nasibət onların gələcək davranışlarını müəyyən edir. Bundan başqa, məktəbdə müəllimlərin yanaşması, sinif mühitinin atmosferi və sosial münasibətlər də şagirdlərin psixologiyasına təsir edir. Əgər məktəbdə münaqişələrin həlli üçün doğru metodlar tətbiq olunmursa, şagirdlər öz problemlərini zorakılıq yolu ilə həll etməyə çalışırlar. Məktəblərdə zorakılığın qarşısını almaq üçün bir neçə əsas tədbir görülməlidir. Əvvəla,

məktəb daxilində nizam-intizam qaydaları yalnız cəza yönümlü olmamalı, eyni zamanda maarifləndirici və tərbiyəvi xarakter daşımalıdır. Müəllimlər şagirdlərlə daha çox psixoloji ünsiyyət qurmali, onların emosional vəziyyətini dəyərləndirməlidirlər. Məktəblərdə psixoloq və sosial işçilərin sayı artırılmalı, bu sahəyə daha çox diqqət ayrılmalıdır. Valideynlərlə əməkdaşlıq gücləndirilməli, uşaqların psixoloji və sosial inkişafı diqqətdə saxlanılmalıdır".

Ekspert qeyd edir ki, şagirdlərin məktəbə bıçaq və ya digər təhlükəli əşyalar gətirməsi onların özlərini müdafiə etmək ehtiyacı hiss etməsi, təsir altında qalması və ya sadəcə maraqlı olmaları ilə bağlıdır: "Bunun qarşısını almaq üçün məktəblərdə təhlükəsizlik tədbirləri gücləndirilməli, şagirdlərin məktəbə daxil olarkən üzərlərində təhlükəli əşyaların olub-olmaması yoxlanılmalıdır. Lakin bu cür yoxlamalar repressiv xarakter daşımamalı, şagirdlərin şəxsi azadlıqlarına hörmət çərçivə-

sində aparılmalıdır. Daha vacibi isə şagirdlərin zorakılığa ehtiyac duymayacaqları bir mühit yaratmaqdır. Əgər məktəbdə psixoloji dəstək sistemi qurularsa, şagirdlər öz problemlərini zorakılıqla deyil, sülh yolu ilə həll etməyi öyrənərlər.

Bu cür hadisələrdə günahkarı yalnız bir tərəfdə axtarmaq düzgün olmazdı. Ailə, məktəb və cəmiyyətin ümumi təsiri nəzərə alınmalıdır. Valideynlər övladlarının psixoloji vəziyyətinə daha çox diqqət yetirməli, müəllimlər şagirdlərə təkcə akademik bilik verməklə kifayətlənməməli, eyni zamanda onların sosial və emosional inkişafına da töhfə verməlidir. Cəmiyyət isə zorakılığa təbliğ edən və normalaşdırıcı faktorlardan uzaq durmalı, uşaqların sağlam düşüncəli fərdlər kimi yetişməsinə şərait yaratmalıdır. Şagird məktəbə yalnız akademik bilik əldə etmək üçün deyil, eyni zamanda sosial bacarıqlar qazanmaq, ünsiyyət qurmaq, həyatı öyrənmək və gələcək cəmiyyətə hazırlanmaq üçün gəlir. Məktəb yalnız sinif otaqlarında dərs keçilən yer deyil, həm də insanların şəxsiyyət kimi formalaşdığı, sosial qaydaları öyrəndiyi mühüm bir məkandır. Ona görə də məktəbin əsas missiyası şagirdlərə bilik verməklə yanaşı, onların psixoloji və emosional rifahını da təmin etməkdir. Əgər bu aspektlər diqqətdən kənarda qalarsa, məktəblər bilik verən, lakin şəxsiyyət yetişdirməyən bir instituta çevrilə bilər ki, bu da cəmiyyətin uzunmüddətli inkişafına mənfi təsir göstərir".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya rok qrupu Bakıya gəlməkdən imtina edib - səbəb

Yeqor Bortnik MDB ölkələrində öz təhlükəsizliyi ilə bağlı narahatdır və bu səbəbdən bəzi ölkələrə getməkdən çəkinir

"Bi-2" rok qrupunun vokalisti Leva (əsl adı Yeqor Bortnik) Bakıdakı konsertini ləğv etmək qərarına gəldiyini bildirib. Lent.az Rusiya mediasına istinadla bildirir ki, vokalist etiraf edib ki, Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan və Qazaxıstana qastrol səfərinə gəlməkdən qorxur. "İndi, görünür, fasilə verməli olduğumuz vaxtdır. Mən də hamı kimi eyni qorxulara qalib gəlirəm. Mən də həyatımı dəmir barmaqlıqlar arasında bitirmək istəmirəm. Mənim üçün bu bir qədər qorxulu yuxudur", - Bortnik əlavə edib.

Məlumat üçün bildirdik ki, Yeqor Bortnik 1972-ci ildə Minskə anadan olub. O, Belarus əsilli rusiyalı müğənni, bəstəkar və aktyordur. 1988-ci ildə Aleksandr Uman (Şura) ilə birlikdə "Bi-2" rok qrupunu yaradıb. Qrup 2000-ci ildə "Brat 2" filminin saundtreki olan "Polkovniku nikto ne pişet" mahnısı ilə geniş populyarlıq qazanıb.

Yaradıcılıq fəaliyyəti boyunca Yeqor Bortnik bir çox

album və mahnılar yazıb, həmçinin "Brat 2" (2000), "Voyna" (2002) və "Sestri" (2001) kimi filmlərdə rol alıb.

Yeqor Bortnikin yaradıcılığı və fəaliyyəti Rusiya və MDB ölkələrində geniş tanınır. Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra müğənni Rusiyanı tərk edərək, İsrailə köçüb. Daha sonra Rusiyanın Qələbə Günü və Rusiya vətəndaşları ilə bağlı

kəskin açıqlamalar verib. Bu səbəbdən Rusiyanın Təhlükəsizlik və Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Layihəsinin rəhbəri Vitali Borodin ifadəsində "xarici agent" kimi tanınmasını tələb edib və az sonra onun adı bu siyahıya daxil edilib.

Bütün bu qalmaqallardan sonra "Bi-2" qrupunun bir neçə konserti müxtəlif səbəblərdən ləğv edilməyə başla-

yıb. Məsələn, 2023-cü il aprelin 24-28-də Türkiyədəki Kemerde keçirilməsi planlaşdırılan konsertləri ləğv edilir. Konsertin keçirilməsinə az qalmış Bortnik heç bir səbəb göstərmədən gecenin ləğv edildiyini açıqlayıb və sosial şəbəkədə sadəcə "Kemerdeki konsertim ləğv olundu" yazıb. Məsələ ilə bağlı tədbiri təşkil edən rəsmilər tərəfindən heç bir açıqlama verilmə-

yıb.

Həmin vaxt mətbuatda qrupun Dubaydakı konsertinin də ləğv edildiyi barədə məlumat yayılmışdı.

Həmin ilin iyununda isə Qazaxıstanın Semey şəhərində planlaşdırılan konsert meşə yanğınları zamanı baş verən faciəvi hadisələrə və ictimaiyyətin müraciətlərinə görə ləğv edilib.

Qrupun 2024-cü ilin yanvarında Tailandın Phuket adasında verəcəyi konsert də ləğv edilib. Məlumatla görə, "Bi-2" musiqiçiləri yanvarın 24-də Tailandın Fuket şəhərində nümayişdən sonra iş icazəsi olmadan saxlanılıblar. Daha sonra məhkəmə onların hər birini üç min baht cərimələyib. Yanvarın 31-də qrup üzvləri sərbəst buraxılaraq İsrailə göndərilib.

Qrup sosial hesablarında 25 fevral-1 mart tarixlərində Almaniyanın bir neçə şəhərində konsert verəcəkləri ilə bağlı afişalar paylaşılıb.

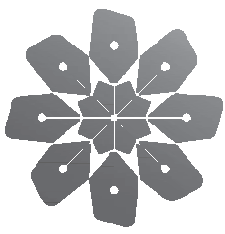
O ki qaldı Yeqor Bortnikin Bakıya gəlməkdən imtina etməsinin səbəblərinə, xatırladaq ki, onun təmsil etdiyi rok qrupu hələ 2014-cü ildə Bakıda konsert verib. Belə ki, qrup 30 may 2014-cü il tarixində Yaşıl Teatrda konsert proqramı ilə çıxış edib. Həmin konsertdə qrup Qərb üslubunda mahnılar ifa edərək tamaşaçıların zövqünü oxşamağa çalışıb. Bundan əlavə, 2014-cü ilin sentyabr ayında

da "Bi-2" qrupu eyni məkanda konsert verərək, sayca 9-cu "16+" adlı albomunu təqdim edib.

Yayılan iddialara görə, Yeqor Bortnikin bu dəfə Bakıya gəlməkdən imtina etməsinin səbəbi Rusiya faktorı ilə bağlıdır. Belə ki, qeyd etdiyimi kimi, Yeqor Bortnik son illərdə Rusiyanın siyasi mövqeyinə qarşı tənqidi mövqe sərgiləyib və Bortnik açıq şəkildə Putinin siyasətini dəstəkləmədiyini bildirib. Bu səbəbdən Rusiyada qadağalarla üzləşib, konsertləri ləğv olunub və "xarici agent" siyahısına salınıb. Rusiyaya qarşı tənqidi mövqeyi olan bəzi şəxslərin postsovet məkanında müxtəlif təzyiqlərlə üzləşdiyini nəzərə alsaq, Bortnikin ehtiyatlanması da təsadüfi olmaya bilər. Bəzi ehtimallara görə, o, ümumilikdə MDB ölkələrində öz təhlükəsizliyi ilə bağlı narahatdır və bu səbəbdən bəzi ölkələrə getməkdən çəkinir.

Bununla yanaşı, "Bi-2" qrupunun əvvəllər də müxtəlif ölkələrdə, o cümlədən Türkiyə, Qazaxıstan və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində planlaşdırılan konsertlərinin nəməlum səbəblərdən ləğv edilməsi tendensiyası göstərir ki, qrup təkcə Azərbaycana deyil, müxtəlif ölkələrə qastrol səfərləri ilə bağlı problemlər yaşayır.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədanın İnkişafı
Agentliyi**

Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Indi qış fəslinin soyuq günlərini yaşasaq da, yayda yenə də bizi su qıtlığı gözləyəcək. Xüsusən də dünyanın global problemlərindən biri olan su qıtlığı hazırda özünün ən kritik həddinə çatıb. Bəs Azərbaycanda vəziyyət necədir? Çaylarımız, göllərimiz, su hövzələrimiz çoxdur. Niyə bəs etmir?

Dünyada təxminən 3 milyard insan su qıtlığı ilə üzləşir və təbii fəlakətlərin 90%-dən çoxu su ilə, o cümlədən quraqlıq və səhrələşmə ilə bağlıdır. Bunu Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş katibinin müavini və BMT-nin Ətraf Mühit Proqramının (UNEP) icraçı direktoru İnger Andersen deyib: "Burada söhbət təkcə suyun çirkənməsindən deyil, həm də torpaq degradasiyası səbəbindən çox sürətli axından, kifayət qədər torpaq nəmliyinin olmamasından və ya ekosistemlərin məhvi səbəbindən yağış yaratmaq üçün kifayət qədər buxarlanmanın baş verməməsindən gedir. Eyni zamanda daşqınlar və meşə yanğınları kimi fəlakətlərin artmasını müşahidə edirik. Təəssüf ki, bu cür yanğınlar getdikcə daha geniş yayılır. Hesabatlar göstərir ki, bizə məlumat verən ölkələrin yansında bir və ya daha çox şirin su ilə əlaqəli ekosistemlər degradasiya vəziyyətindədir. Bu tendensiya iqlim dəyişikliyinə təsiri ilə daha da dərinləşir".

Keniyada yaşadığını deyən İ.Andersen bu ölkədə baş verən dörd illik ekstremal quraqlığın nəticələrindən 3,5 milyon baş mal-qaranın itirildiyini vurğulayıb: "Təsəvvür edin ki, bu, süd, ət və gəlir üçün maldarlıqdan asılı olan ailələrə necə təsir etdi. Quraqlıqdan əvvəl 1,5 milyon olan uşaq qidalanması proqramına müraciət edənlərin sayı quraqlıq-

dan sonra 3,5 milyona çatdı. Bu, ölkə iqtisadiyyatına ciddi təsir göstərdi".

İ.Andersen əlavə edib ki, iqlim dəyişikliyi gücləndikcə, bu cür problemlər daha da pisləşəcək və nəticədə bütün dünya əziyyət çəkəcək: "Su ehtiyatlarının uzunmüddətli dayanıqlılığı və idarə olunması tədbirləri ekoloji amilləri nəzərə almalıdır. Bizim əsas prioritetimiz bu istiqamətdə yeni və təsirli həllər tapanmaqdır".

O hesab edir ki, su idarəçiliyinin hərtərəfli ekoloji yanaşmaya əsaslanması və global səylərlə gücləndirilməsi zəruridir.

2050-ci ilə qədər su böhranının ən yüksək olacağı yerlər açıqlanıb. Bu barədə Dünya Resursları İnstitutunun statistikasında qeyd edilib. Statistika əsasən, Azərbaycan yüksək (40-80%) göstəriciyə daxil olan ölkələr siyahısında yer alıb. İranda bu göstərici çox yüksək (80%-dən yuxarı) olacaq. Rusiyada isə su qıtlığı az (10%) olacaq.

Yeni araşdırma xəbərdarlıq edir ki, planetin yeraltı su ehtiyatlarının əhəmiyyətli bir hissəsi 21-ci əsrin ortalarına qədər tükənə bilər. Tədqiqatçılar vurğulayırlar ki, iqlim böhranının təsirləri hiss olunur: istilik dalğaları, quraqlıq və meşə yanğınları daha tez-tez və intensiv xarakter

Ekologiya

YENİ ÜSAVAT
N 23 (8633) 7 fevral 2025

Dünya sürətlər "su müharibəsi" nə yaxınlaşır

Su ehtiyatları tükənir, ölkələr toqquşur, insanlar fəlakət qarşısındadır - Azərbaycanın su ehtiyatları nə qədərdir?

alır. Bundan əlavə, bəşəriyyət Yer in bağırsaqlarından getdikcə daha çox su çıxarır ki, bu da həyati ehtiyatları tükəndirmək təhlükəsi yaradır. Sakit Okeanın Şimal-Qərb Milli Laboratoriya-sından bir qrup tərəfindən aparılan araşdırma səkkiz böyük su hövzəsi növbəti 25 il ərzində 98% tükənə biləcəyini göstərir.

Araşdırmanın rəhbəri Həsən Niazı xəbərdarlıq edir ki, ABŞ artıq su böhranının ortasındadır və onun yeraltı sularının böyük hissəsi əsrin ortalarına qədər yox ola bilər. Yeraltı suların tükənməsinin səbəbləri içməli, suvarma və digər məqsədlər üçün suyun həddindən artıq istifadəsidir. Hazırda ABŞ hər gün təxminən 80 milyard gallon su pompalayır. Bu istehlak səviyyəsində su ehtiyatlarının təbii yolla bərpa olunmağa vaxtı olmaya bilər.

Tədqiqatçılar vəziyyəti

bank hesabı ilə müqayisə edirlər: əgər siz qoyduğunuzdan daha çox pul çıxarsanız, hesab sonda boşalacaq. Qrunt sularının səviyyəsi kəskin şəkildə aşağı düşsə, axınlar yoxa çıxa və torpaq çökməyə başlaya, infrastruktura və binalara ziyan vura bilər. Suyun çirkənməsi və su ekosistemlərinin pisləşməsi riski də artacaq.

Ümumdünya Resurslar İnstitutunun məlumatına görə, 36 ölkə artıq su stressi şəraitində yaşayır. Bu o deməkdir ki, yaşayış məntəqələri, sənaye və təsərrüfatlar tərəfindən tələb olunan mövcud su ehtiyatları tam istifadə edir.

Su böhranı illərdir ki, Dünya İqtisadi Forumunun Qlobal Risklər siyahısında ilk beşliyə daxil edilir.

Buzlaqlarda və qar örtüyündə saxlanılan su ehtiyatlarının əsr ərzində daha da azalması proqnozlaşdırılır ki, bu da ilin isti və quraq dövrlər

rində əsas dağ silsilələrindən ərinmiş su ilə təmin olunan hazırda dünya əhalisinin altıda birindən çoxunun yaşadığı bölgələrdə suyun mövcudluğunu azaldır.

Proqnozlara görə, dəniz səviyyəsinin qalxmasının qrunt sularının şoranlaşmasını artırması sahilyanı ərazilərdə insanlar və ekosistem üçün şirin suya əlçatanlığı azaldacaq.

İqlim dəyişikliyi suyun keyfiyyətinə də təsir edir. Çünki suyun yüksək temperaturu, tez-tez baş verən daşqınlar və quraqlığın suyun çirkənməsinin bir çox formalarını (çöküntülərdən patogenlərə və pestisidlərə qədər) gücləndirəcəyi proqnozlaşdırılır.

İqlim dəyişikliyi, əhalinin artımı və artan su qıtlığı qida təminatına təzyiq göstərəcək. Çünki şirin suyun böyük hissəsi - orta hesabla təxminən 70%-i kənd təsərrüfatında işlə-

nir. Qeyd edək ki, bir insanın günlük su ehtiyacını qarşılamaq üçün 2000 ilə 5000 litr arasında su tələb olunur. Proqnozlara görə, 2050-ci ildə qarğıdalı, düyü və buğda məhsullarının istehsalı 25%-dək azalacaq. Əhalinin sayı isə nəzərdə tutulan dövrdə 9 milyardı keçəcək.

Azərbaycanın yerüstü su ehtiyatları 30 milyard kubmetrdir ki, bunun da 30%-i respublikada formalaşır, 70%-i isə qonşu ölkələrdən daxil olur. Son illər baş verən iqlim dəyişiklikləri səbəbindən respublikamızda yerüstü su ehtiyatları kəskin azalıb, 2022-ci ildə cəmi 17 milyard kubmetr təşkil edib. Təkcə Azərbaycanda yox, Türkiyə, Ermənistan, Gürcüstan və İranda atmosfer yağıntılarının paralel olaraq azalması baş verir. Buna görə də su ehtiyatlarımız həm transsərhəd, həm də yerli miqyasda azalmağa doğru gedir. Quraqlıq illərində su ehtiyatlarının azalması, daşqınların yaz mövsümünə düşməsi və onların əksəriyyətinin axınının tənzimlənməməsi nəticəsində daşqın sularından tam istifadə olunmadan dənizə axması əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təmin olunmasını çətinləşdirir.

Dünya Bankının Azərbaycan üzrə ölkə meneceri Stefanı Stallmeister qeyd edib ki, Azərbaycan global miqyasda dekorbanizasiyanın təsirinə birbaşa məruz qala biləcək ölkələrdən biridir və növbəti illərdə həm su qıtlığı, həm də ekstremal isti hava kütləsi ilə üzləşəcək.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Fermerlər iqlim stansiyaları quraşdırmalı olacaq

İqlim stansiyaları bitkilərin inkişaf prosesində xəstəlik və zərərvericilərin inkişaf fazasını müşahidə etməyə imkan verəcək

Aqrar Subsidia Şurası kənd təsərrüfatında yeni texnologiyalar və innovasiyaların tətbiqini dəstəkləmək məqsədilə yeni qərar qəbul edib.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumatına görə, qərara əsasən, bir dəfəyə məxsus əkin subsidiyası almaq üçün 2025-ci il mayın 31-dək minimum 15 hektar sahədə salınacaq və yağış yağıdırma üsuluna əsaslanan suvarma sistemi ilə təmin olunan çay plantasiyaları, üzüm, nar, zeytun, limon, kinkan, narıngi, portağal, şaftalı (nektarin), ərik, püstə, alma, armud, xurma (xirnik), badam, qoz, dağlıq və dağətəyi ərazilərdə sa-

linacaq fındıq bağlarında iqlim stansiyalarının quraşdırılması zəruridir.

İqlim stansiyaları bitkilərin inkişaf prosesində xəstəlik və zərərvericilərin inkişaf fazasını müşahidə etməyə, buna uyğun olaraq sahə işlərini vaxtında və düzgün proqnozlaşdırmağa imkan verən müasir innovativ sistemdir. Stansiyada mövcud olan sensorlar havanın temperaturu, rütubət səviyyəsi, yağış miqdarı, yarpaq nəmi və yağıntıların düşmə vaxtı, küləyin sürəti barədə məlumatları toplayaraq fermerə ötürür. Bu isə müasir intensiv bağlarda yarana biləcək risklərə

qarşı vaxtında preventiv tədbirlər görməyə, riskləri azaltmağa imkan verir. Fermerlər bitki xəstəlik və zərərvericilərinə qarşı mübarizə tədbirlərini bu məlumatları nəzərə almaqla planlaşdırırlar. Nəticədə xəstəlik və zərərvericilərə qarşı mübarizənin effektivliyi artır, məhsul istehsalı çoxalır, eyni zamanda fermerlər xərclərini optimallaşdırırlar.

İqlim stansiyalarının istifadəsi su resurslarından səmərəli istifadəni də təmin etmiş olur. Bu sistem sayəsində fermerlər təsərrüfatın hansı hissəsində və nə qədər suya ehtiyac yarandığını əvvəldən bilir və suvarmada tələb olunan qədər su sərf etməklə israfı yol vermirlər. Aqrar Subsidia Şurasının bu qərarı bağlarda iqlim stansiyalarının tətbiqinin genişlənməsini stimullaşdıracaq.

Ötən ay Azərbaycanda ən çox istifadə edilən sosial şəbəkə Instagram olub. Bu bərədə APA “StatCounter”yə istinadən məlumat yayıb. Bu dövrdə Instagram-ın Azərbaycanın sosial şəbəkə bazarındakı payı 36,04% təşkil edib. Bu isə 2024-cü ilin dekabr ayı ilə müqayisədə 11,05 faiz böndi və il ilk müqayisədə 1,13 faiz böndi azdır.

İstifadəçi sayına görə, ikinci yerdə 25,82% payla Facebook qərarlaşır. Sosial şəbəkənin bazar payı bir öncəki aylə müqayisədə 9,79 faiz bəndi, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 7,5 faiz bəndi çox olub. Ölkədə üçüncü ən çox istifadə edilən sosial şəbəkə 16,14% payla Pinterest olub. Bu, aprel ayı ilə müqayisədə 0,77 faiz bəndi, illik müqayisədə 3,85 faiz bəndi əzdir.

Ötən ay YouTube sosial şəbəkəsinin Azərbaycandakı bazar payı aylıq müqayisədə 3,41 faiz bəndi, illik 0,1 faiz bəndi artaraq 13,38%-ə çatıb. Dövr ərzində YouTube istifadəçi sayına görə dördüncü yerdə qərarlaşıb. Ötən ay X sosial şəbəkəsi ölkəmizdəki bazar payını aylıq 1,61 faiz bəndi, illik 1,81 faiz bəndi azaldaraq 5,05%-lə beşinci yerdə dayanıb. İstifadəçi sayına görə altıncı yeri 1,91% payla Reddit sosial şəbəkəsi tutub. Sosial şəbəkə Azərbaycandakı bazar payını aylıq 0,31 faiz bəndi, illik 0,49 faiz bəndi artırır. Yanvar ayında LinkedIn sosial şəbəkəsi 0,91% bazar payı ilə yeddinci yerdə qərarlaşıb. Sosial şəbəkə ölkədəki bazar payını aylıq 0,14%, illik 0,32% azaldı.

İnformasiya texnologiyaları sahəsində ekspert Mehman Xəlilov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib

Instagram və Tik Tok- un Azərbaycanda populyarlıq səbəbi

İnsanlar bu sosial şəbəkələrdə bir-birinin şəxsi həyatını izləyir

ki, Instagram-ın ölkəmizdə populyar olmasında Facebook-un da rolu var: "Onların hər ikisi Meta Şirkətinin məhsulıdır. Facebook-da belə bir funksiya var ki, şəkil paylaşanda onu avtomatik Instagram-da yerləşdirir. İnsanlar post paylaşanda reytingini yuxarı etmək üçün bu funksiyadan istifadə edirlər. Həmçinin nəzərə alaq ki, Instagram TikTok-dan daha

əvvəl yaradılıb. Ora şəkil paylaşmaq üçün daha uyğun yerdir deyə statistikada birinci yərə çıxıb. TikTo" isə sadəcə əyləncə üçün daha gənc nəslin istifadə etdiyi əyləncə şəbəkəsidir. Linkedin statistikada aşağı yerdə olsa da, biznes baxımından çox uyğun platformadır. Facebook isə ünsiyyət şəbəkəsi kimi tanınır. TikTok qısa videolar paylaşmaq üçün yaradılmış

platformadır. Ondan daha çok yeniyetmeler ve uşaqqlar istifade edir. Bu şebekelerin her biri ayrı-ayrı auditoriyalara yönəlib. Gələcəkdə yeni sosial şebekələr yaradıla bilər və bununla da onlar saydılarımı arxada qoya bilər. Çünki süni zəkənin tətbiqi ilə genişlənmələr aparılır. Texnologiyalar müasirləşdikcə, yaddaş faylları artıqda multimedia fayllarına üstünlük

verilir. Gənc nəsil də daha çox multimedia üzərindən işləməyi xoşlayır. Gələcəyin lideri məhz video paylaşla və montaj edilib yüklənə bilən şəbəkələr olacaq".

Informasiya texnologiyaları üzrə ekspert Fərhad Mirəliyev isə deyib ki, Azərbaycanda daha çox əyləncə xarakterli sosial şəbəkələr

dəbdədir: “İnsanların düşüncələri, cəmiyyətin mentaliteti sosial şəbəkə seçimdə vacib rol oynayır. Məsələn, bizim insanlar X və ya Threads sosial şəbəkələrindən aktiv istifadə etmir. Çünki cəmiyyətimizdə fikir ortaya qoymaq, fikri bildirmək zəif inkişaf edib. Buna görə də əyləncə xarakterli şəbəkələrə meyillidirlər. Bu məsələdə bloggerlərin də təsir mexanizmləri var. Onlar hansı sosial şəbəkələrdə olurlarsa, insanlar da arxalarınca aparırlar.

Azərbaycanda insanlar bir-birlərinin şəxsi həyatını bilməkdə maraqlıdırlar. Hər hansı sosial şəbəkə istifadəçisinin restorandan və ya alış-veriş yerlərindən paylaşımaları daha maraqlı gəlir. Bu cür paylaşım-

ları Instagram və Tik Tok sosial şəbəkələrində etmək daha rahatdır. X sosial şəbəkəsində və ya Linked-in-də belə paylaşım lar etsən, bir az qınaqla qarşıla nacaqsan. Çünki bu sosial şə bəkələrin yaradılma məntiqi bu işlər üçün nəzərdə tutulmayıb. LinkedIn biznes adamları üçün daha maraqlıdır və orada biz nes söhbətləri aparılır. Qadı nlar dəbi, lüks yaşam tərzini, isti rahət məkanlarını Instagram dan izləyir. Burada görüntü əsas təəssürat yaradır, başqa larının şəxsi həyatı ilə asanlıqla tanış olursan. Gələcək dövrdə də Azərbaycanda Instagram və TikTok liderlik edəcək".

Araşdırmaya görə, Instagram-dan ən çox istifadə edən ölkə Hindistandır. Belə ki, Hindistanda 363 milyon nəfər Instagram-dan istifadə edir. Digər sıralarda ABŞ (169 milyon), Braziliya (134 milyon), İndoneziya (101 milyon), Türkiyə (57 milyon), Yaponiya (55 milyon), Meksika (44 milyon), Böyük Britaniya (33 milyon), Almaniya (30 milyon), Argentina (27 milyon) gəlir.

ABŞ-da TikTok-un istifadəsində məhdudiyyətlər olsa da, ən çox (148,9 milyon) bu ölkədə istifadə edilir. ABŞ Senatı TikTok-u yasaqlayan qanun layihəsini təsdiqləyib. Yeni qəbul olunan qanuna görə, dövlət orqanlarında, büdcə təşkilatlarında çalışan amerikalılara TikTok tətbiqini yükləmək və özlərinə məxsus telefonda ondan istifadə etmək qadağandır.

Avropa Komissiyası və Aİ Şurası DA 23 fevral 2023-cü ildə TikTok-un istifadəsi ilə bağlı işçilərin telefonlarına müvəqqəti qadağa qoyub. Qərar kibertəhlükəsizliyin gücləndirilməsi məqsədilə qəbul edilib.

Şahənə RƏHİMLİ,
"Yeni Müsavat"

Yeddi fənn üzrə sertifikatıya qərarı gözlənilir

Tarix, fizika, kimya, biologiya, coğrafiya, texnologiya
və informatika müəllimlərinin imtahanı nə vaxtdır?

Sertifikasiya imtahanlarının hansı fənlərdən keçiriləcəyi ilə bağlı qərar hələ də verilməyib. Məsələ barədə qərarı Elm və Təhsil Nazirliyinin Təhsilverənlərin Sertifikatlaşdırılması Şurası verir. Ancaq şuranın iclası hələlik keçirilməyib.

2025-ci ildə 7 fənnin - tarix, fizika, kimya, biologiya, coğrafiya, texnologiya, informatika müəllimlərinin sertifikatı təşkil ediləcəyi iddia edilir. Ancaq fənlərlə bağlı yekun qərar hələlik verilməyib.

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan **təhsil eksperti Nadir İsrailov** deyir ki, növbəti imtahanların ləngiməsi müəllimlərin keyrindədir, çünki onlar imtahana daha yaxşı hazırlaşmaq üçün əlavə vaxt qazanmış olurlar: "Danılmaz faktdır ki, şəxsiyyətə əhəngdar inkişaf vəzifəsi, ilk növbədə, müəllimin özünə düşür. Heç də təsadüfi deyil ki, Azərbaycan Respublikasının İnkişaf Konsepsiyasına uyğun olaraq şəxsə hərtərəfli bilik və bacarıqların verilməsi məqsədilə təhsil sisteminin institusional əsasları, infrastrukturunu və insan resurslarının inkişaf etdirilməsi ön plana çəkilmiş, müəllim amilinin təhsilalanın öyrənməsi və inkişafı, onun na-

ilıyvetlərinin monitorinqi prosesində həlledici rol oynaması, təhsilalanın savadlı və şəxsiyyətli şəxs kimi formalaşmasına müəllimin təsiri, müəllimin akademik bacarıqlarından, tədris təcrübəsindən və peşəkarlıq səviyyəsindən asılılığı qeyd edilib.

Məhz bu baxımdan da "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"na müvafiq olaraq davamlı kompleks tədbirlər ardıcıl olaraq davam etdirilmiş, müəllim hazırlığı və müəllim əməyinə qiymət verilməsi isti-

qamətində müəyyən addımlar atılmış və bu sahədə işlər davam etdirilməkdədir. Sertifikasiya bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərdən biridir və bu prosedurun əsas məqsəd və vəzifələrindən biri də məhz müəllimləri daim inkişafda saxlamaqdır. Buna görə də sertifikatıya prosesinə fərqli prizmalardan deyil, müəllimə öz şəxsiyyətinin inkişafını dərk etməyə kömək edən, yeni şəxsiyyətlərin formalaşmasına imkan verən, onlara potensial imkanlarından istifadə perspektivlərini, ixtisasının artırılması zərurətinin mü-

əyyənləşdirən, əmək haqqı səviyyəsinin fərqləndirilməsini təmin edən bir prosedur kimi baxmaq lazımdır.

Kiçik bir xətləndirmə yerinə düşər ki, müəllim əməyinin qiymətləndirilməsi və onların maddi və mənevə stimullaşdırılmasına yönəlik mexanizmlərin tətbiqi heç də yeni məsələ olmayıb, sovet dönməndən bəri tətbiq olunan bir prosedurdur. Hələ 1999-cu ildə dövlət komissiyası tərəfindən hazırlanmış "Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində islahat Programı"na "rəhbər və pedaqoji

kadrların attestasiya sistemini yaradılmasına, onların əməyinin obyektiv qiymətləndirilməsinə, yaradıcı, böyük ustalığa malik müəllim və tərtibçilərin maddi və mənəvi stimullaşdırılmasına, əmək haqqının ödənilməsinə differensial yanaşmanın tətbiqinə lazımi diqqət yetirilməməsi" barədə müddəalar daxil edilmiş və bunun həll olunacağı müddətlər belə müəyyən olunmuşdu. "Təhsil haqqında" Qanuna müvafiq dəyişikliklər və əlavələr əsasən Attestasiya Diagnostik qiymətləndirmə ilə əvəz olunmuş, 2014-cü ildən başlayaraq müəllimlərin böyük əksəriyyətinin bu prosedura cəlb olunmasına baxmayaraq, diagnostik qiymətləndirmə heç də hamı tərəfindən birmənalı qarşılanmadığından bu prosedurun mükəmməl olmamasından şikayətlənənlər də az olmamışdı. Nəticə olaraq, "Əmək Məcəlləsinin 66-cı maddəsinə" "dövlət ümumitəhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlər attestasiya olunmayacaq" bəndi salınmışdı".

Ekspert bildirib ki, sənədə təklif edilən yeni dəyişikliyə görə, ölkəməzdə dövlət ümumtəhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlər 5 ildən bir sertifikatıyadan keçiriləcək və verilən sertifikatın hüquqi qüvvəsi növbəti sertifikatıyaya qədər (5 illik) olacaq: "Təhsil haqqında" Qanuna edilmiş dəyişiklikdən irəli gələrək, 2018-ci ildə Nazirlər Kabineti tərəfindən qavdalar təs-

diq edilib. Sertifikasiya prosesinin başlanması və ilkin sınaqların edilməsi və müəllimlərimizin daha hazırlıqlı formada prosesə qatılması təxminən payız aylarının sonuna planlaşdırılmışdı. Oktyabr-noyabr aylarından etibarən prosesə start vermək və daha geniş formada sertifikasiyanın həyata keçirilməsi, 2021-ci ildə davam etdirilməsi nəzərdə tutulurdu. Ləngimələrin səbəbi əsasən pandemiya ilə izah olunurdu.

Nəhayət, bu prosedə başlanıldı və 2022-2024-cü illər ərzində ilk olaraq Azərbaycan dili, ibtidai sinif, riyaziyyat, ingilis dili müəllimləri test imtahanlarına və müsahibələrə cəlb olundu. Bununla paralel olaraq, müəllimlərin sertifikatı başa çatmamış məktəbəqədər təhsil müəssisələrində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan təbəqəçi-müəllim və metodistlər üçün diaqnostik qiymətləndirmə aparıldı və bu da öz növbəsində sertifikatı hazırlıq məqsədi güdüdü. Nəzərə alsaq ki, hər il təxminən 35 min müəllimin sertifikatı cəlb edilməsi nəzərdə tutulub və 2026-cı ilə qədər bütün müəllimlər prosesdən keçəcək, deməli, bu baş verəcək. Bir də ki, 150 minə qədər müəllimin sertifikatı keçirmək düşündüyümüz qədər də asan məsələ deyil. Ona görə də bu prosesdə yaranan və bundan sonra belə yaranı biləcək hər hansı bir nüans hər kəs tərəfindən anlayışla qəbul olunmalıdır".

❑ **“Yeni Müsavat”**

MUSAVAT

Son səhifə

N 23 (8633) 7 fevral 2025

Fevral

Ömrün uzanması üçün həftədə bu qədər yumurta yeməli

Yumurtanın mülayim miqdarda istehlakı yaşlı insanlarda ürək-damar xəstəliklərindən ölüm riskini demək olar ki, 1/3 qədər azalda bilər.

Avstraliyalı alimlər aparıcıları araşdırmadan sonra bu qənaətə gəliblər. Tədqiqat "Nutrients" elmi jurnalında dərc olunub. Mütəxəssislərin nəticələri "ASPREE Longitudinal Study of Older Persons" (ALSOP) elmi layihəsində iştirak edən 70 yaş və daha yuxarı yaşda olan 8756 yetkin şəxsin məlumatlarına əsaslanır. Tədqiqat iştirakçıları yumurta istehlakının tezliyi barədə məlumat veriblər: heç vaxt/nadirdə hallarda (ayda 1-2 dəfə), həftəlik (həftədə 1-6 dəfə) və ya gündəlik (hər gün/gündə bir neçə dəfə).

ABŞ-da 100 min toyuq yumurtası oğurlandı

ABŞ-ın Pensilvaniya ştatında naməlum şəxslər 100 min toyuq yumurtasını oğurlayıblar. Hadisə quş qripinin doğurduğu yumurta çatışmazlığı və onun bahalaşması fonunda baş verib. İnsident Qrinkasl şəhərində qeydə alınıb. Oğurlanmış məhsulların dəyəri 40 min dollar məbləğində qiymətləndirilir. Yumurtalar "Pete & Gerry's Organics" istehsalçı şirkətinin zavodunun qarşısında park edilmiş yük maşınının oğurlanıb.

Qeyd edək ki, ABŞ-da son aylar ərzində toyuq yumurtası qiyməti müşahidə olunur və bu məhsulun qiyməti yüksək olaraq qalır. Buna səbəb 2024-cü ilin noyabr-dekabr aylarında 17,2 milyon yumurtlayan toyuğun ölümü olub.

Fransa narkotik aludəçilərinin məktəb avtobuslarını idarə etdikləri məlum oldu

Fransada məktəb avtobusu sürücülərinin narkotik və alkoqol istifadəsinə dair geniş yoxlamalar zamanı 40-dan çox narkotikdən istifadə faktı aşkar edilib. Bu barədə Fransanın daxili işlər naziri Fransua Buffet məlumat verib.

"Nəqliyyat naziri Filipp Tabaro və hüquq-mühafizə qüvvələrimizlə birlikdə məktəb avtobusu sürücülərinin yoxlanılması üçün əməliyyat keçirdik. İki gün ərzində 8 min nəfər üzərində aparılan testdən sonra onlardan 44-ünün narkotik, 5-nin isə spirtli içki qəbul etdiyi aşkar

landı", - o X hesabında yazıb. Xatırladaq ki, yoxlamalar yanvarın 30-da 15 yaşlı şagirdin ölümü və 24 həmyaşının yaralanması ilə nəticələnən məktəb avtobusu qəzasından sonra başlayıb. Kənd şosesi ilə hərəkət

edən avtobus sürüşərək xəndəyə düşüb və böyrü üstə aşılıb. İlk məlumatlara görə, qəzanın günahkarı qanında kanabis izləri aşkar edilən sürücüdür.

Yastığın yanına limon qoyun - körpə kimi yuxuya gedəcəksiniz

Yaponiyalı alimlər yatacağı yastığın yanına limon qoymağın sağlamlıq üzərində gözənilməz faydaları olduğunu açıqlayıb.

Araşdırmalara görə, bu sadə, amma təsirli vasitə qan təzyiqini aşağı salmağa kömək edir, eyni zamanda depressiya və anksiyetə əlamətlərini yüngülləşdirir.

Yastığın yanına limon qoymaq gecə yatmadan əvvəl mühitin daha təzə və təmiz qoxmasını təmin edərkən, eyni zamanda zehni rahatlaşdırma üçün də mühüm rol oynayır. Limonun aroması beyindəki stress hormonlarını tənzimləməyə kömək edə bilər. Bunun nəticəsində insanlar daha asan yatmağa başlayır və dərin yuxu müddəti artır. Limon qoxusunun sinir sistemini sakitləşdirici təsiri olduğu bilinir. Araşdırmalar təbii qoxuların bədəndə rahatlaşdırma vasitəsinə olduğunu göstərir.

Depressiya və anksiyetə ilə mübarizədə limonun təsiri də olduqca diqqətəlayiqdir. Limonun tərkibindəki flavonoidlər və təbii birləşmələr, ruh halını tənzimləməyə kömək edə bilər. Bu maddələr beynin kimyəvi quruluşunu təsir edərək serotonin istehsalını artırır. Serotonin, xoşbəxtlik hormonu kimi tanınır və ruh halını yaxşılaşdırıcı təsir göstərir. Başucuna qoyulan limon gecə boyu bu birləşmələrin yayılmasına və daha rahat yuxu təcrübəsi yaratmağa kömək edə bilər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bu günə qədər yaşamış ən ağır çəkili adam, 634 kq ağırlığındakı Vaşinqtonlu Con Brouer Minnokdur.
- * Bir adamın yaşaya bildiyi ən yüksək bədən temperaturu 46.5 dərəcədir. Normal temperatur isə 35-37 dərəcədir.
- * ABŞ-da yaşları 20-29 arasında olan zənci kişilərin üçdə biri ya həbsdə, ya da nəzarətdə tutulmaqdadır.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementdən ibarət olur, yalnız brilyant tamamilə karbondan ibarətdir.
- * Kişiləri ildırım vurma ehtimalı, qadınlardan 6 dəfə daha çoxdur.
- * Atakama səhrasına 400 ildən bəri yağış yağmamıqdır. Səbəbi isə yağın yağışın havada buxarlanaraq, yerə gəlib çata bilməməsidir.
- * İnsan burnu 50 min qoxunu ayırıb yadda saxlaya bilər.
- * İnsan saatda 160 km sürətlə asqırır. Bəlkə də daha çox.
- * Qan damarlarının ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu da ekvator xəttini iki dəfədən artıq fırlanmağa bərabərdir.
- * İnsan bədəni gündə yük maşınının 32 km məsafə qət edə biləcəyi qədər enerji istehsal edir.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, aydın gecədə səmaya baxsa Andromeda görmək olar. Yəni gözlər ən bizə yaxın və 2,5 milyon işıq ili uzaqda yerləşən qalaktikada zəif rəngli ləkələri ayırd edə bilər.
- * İnsan xoruldayan zaman 80 desibel gücündə səs çıxarır. 85 desibeldən yuxarı səs insan sağlamlığı üçün təhlükəlidir.

Yaxşı yedikdən sonra insanın niyə yuxusu gəlir?

Çoxumuz yeməkdən sonra yuxululuq hissi ilə qarşılaşırıq. Çinin Sinxua Universitetinin alimləri bu hissin səbəblərini araşdırıblar və maraqlı nəticələr əldə ediblər. Onların elmi işlərinin nəticələri nüfuzlu "Nature" jurnalında dərc edilib. Təcrübə zamanı alimlər könüllülərin qida vərdislərini müşahidə edərək, müxtəlif qida maddələrinin gündəlik oyaqlıq səviyyəsinə təsirini araşdırıblar. Məlum olub ki, ən çox yuxu istəyini karbohidratlı qidalar yaradır. Xüsusilə yüksək qlikemik indeksə (Qİ) malik qidalar yuxululuğa səbəb olur. Qlikemik indeks qidanın orqanizmə necə və nə qədər sürətlə daxil olduğunu göstərir.

Yüksək Qİ-li məhsullar arasında şirin meyvələr (ananas, qarpız, banan, xurma), fastfud, şirniyyatlar, çörək və şirin içkilər yer alır. Tədqiqatda qeyd edilir ki, belə qidaları qəbul etdikdən sonra qanda şəkərin kəskin artması insulinin ifrazını stimullaşdırır. Bu da öz növbəsində yuxuya cavabdeh olan spesifik beyin neyronlarını aktivləşdirir.

Alimlərin fikrincə, bu mexanizm orqanizmə yeməkdən sonra enerji qorumağa kömək edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, nəhardan sonra yuxululuq, əgər çox ifadə olunmayıbsa və gündəlik fəaliyyətə mane olmur, tamamilə normal haldır. Əgər yuxululuq həddindən artıq olarsa, bu, yuxu pozğunluğunun və ya həkimə müraciət etməli olduğunuz digər sağlamlıq problemlərinin əlaməti ola bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500